

MAGGI-LEVES-IZESÍTŐ és ÉTEL-IZESÍTŐ

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy gyenge levelek, mártások, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. Kis adag elég. Üvegekben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegek legolcsóbban utántölthetnek. 11481a

Épp ny ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által kitűnő erő- vagy húsvéles készíthető. **Maggi kitűntetési:** Tokokban à 2 adag 20 és 15 fillérről. — Kaphatók minden fűszer-csemegekerekesedés és drogeriában. 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hétszer versenyt kivül, többi között az 1899. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

5 frtért széküdvétől mellett az Orsz. Posztóruház Budapest, Rottenbiller-u. 4B. 1. emelet. egy férföltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Férföltönyt dívtós szabással, gyapjuszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért **LICHTMANN SANDOR** szabómester, 11090b Budapest, Rottenbiller-u. 4B. 1. emelet. vidékre minták bérmentve.

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a **SCHICHT** névvel, tisztá és ment káros alkotórészeketől.
Jótállás: 25,000 koronát fizet a Schicht György cégé Auszsigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja.

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET**, mely szírtalan, ártalmatlan s régió szépít. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer zsepők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kitéések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erődi mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 **Ára 2 korona 80 fillér.**

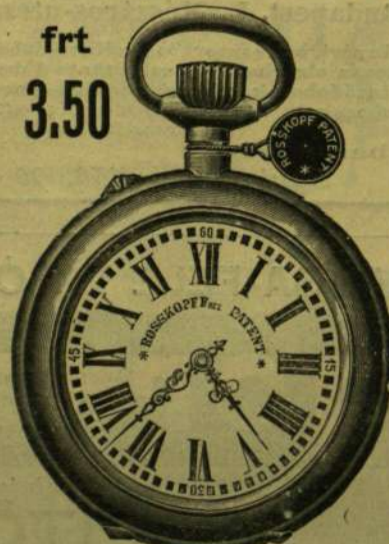
Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vörsegynek és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben á k 2.60, egész literes üvegekben á k 4.80.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak. A Málnási **„SICULIA”** forrás-víz a sós savanyúvizek királya. Sziklarétegeken átfutó ártéu-forrás. A gyomorégést rögön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmi ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a Málnási **Siculia** forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: **Brázay Kálmán**, Budapest, József-körút 37. Kapható minden gyógyszerárakban, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 50-46.

„FAKIR”
soványít, kar csavár (szív), hasról és csipők-ről a haját eltünteti, mi-állal a termet előbbi alakját visszanyeri. Apasztó-sók szerencsés összetétele lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hányalattal Használat előtt. Használat után **Ára 8 korona.** Utastással 11412 **KISS M.** gyógyszerárakban, **TISZA-DÓB.**

Roskopf-Patent forint 3.50

A Roskopf-Freres órágyár Svájcban megbízott, hogy valódi Roskopf-Patent anker-remontoir-órát, melyek maig több mint kétszer annyiba kerülnek, 3.50 frt áron adjam el. Az eladás csak rövid ideig tart, míg a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt urak különös figyelmet lássanak valódi Roskopf-Patent óra között. A valódi Roskopf-Patent órák 36 óráig tartó, üvegfedeli ankerműve van, mely rubinkörökön jár és szolgálatképessége 25-30 év, ellenben a Roskopf-rendszerű óra már néhány év múlva használhatatlanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plomzával és a hálós fűzővel «Roskopf-Freres» (Svájcz) cégnek három évre szóló igazolványával van ellátva. Még nem felelő esetben közöltem magamat 30 napon belül az óra teljes összegét bérmentve visszaküldeni. Szükség esetén utólag a főképviselet Ausztria Magyarországi részére:

MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstrasse 38.
Kérje ingyen és bérmentve vagy árjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz mindenemű óra-, arany- és ezüst-áraról. 3251

Vértes-iéle Sósorszesz Minden házban szükséges.

8. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 25.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérről több. Kalföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldíj is esztolandó.

PARLAMENTI KÉPEK.

ÉRDEKES KÉPEKKEL, jelenetekkel, a melyek méltók voltak arra, hogy a pillanat múltától megmentessenek és a jövőendő idő szemének megőriztessenek, szolgált már a mi parlamentünk eddig is bőségesen. És e képek között voltak háborús képek is, olyan időkből, mikor az ellentétes meggyőződések, sőt az ellentétes indulatok kemény összecattanásának vilámai hasogatták a Ház izgalmaival átfűtött levegőjét. De olyan parlamenti képeket, mint ezen

a héten, a mi alkotmányos életünk új föltámadása óta nem produkált még soha. Más nemzeteké is alig. Ezekben a parlamenti képekben az a legnagyobb és a legszomorúbb érdekesség, hogy mindenhez inkább hasonlítanak, mint parlamenti képekhez. Legjobbban hasonlítanak pedig egy megostromlott és megszállott erősség rajzához. A hasonlatosság olyan nagy, hogy szinte már nem is lehet csupán hasonlatosság. Egy szabad nemzet szabad törvényhozó tanácsának háza körülövezve mindenféle katonaság vasgyűrűjével; egy képviselőház tárgyaló-terme

tele rendőrral, az elnöki emelvényen pedig egy ezredessel, a ki (ha kissé megkétséve is) hazaküldeni jött a törvényhozó urakat; egy parlamenti palota katonai megszállásban és lepecsételt ajtókkal, mindezek bizonyára nem megszókt és nem tipikus jelenetei egy alkotmányos nemzet parlamenti életének. Nemzedékek múltnak el, míg egy generáció ilyet lát és azoknak nincs rá okuk, hogy irigyeljék érte, ennek még kevésbé van oka, hogy örüljön neki. Nincsen olyan magyar ember, a ki szíves örömet le ne mondott volna erről a ritka és megrázóan saja-

HONVÉD HUSZÁROK TÁBOROZÁSA A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT FEBRUÁR 19-ÉN. — Balogh Rosz fényképe.

tos látványosságról. De a nemzet sorsának intő szelleme úgy akarta, hogy látói legyünk ezeknek a dolgoknak, a melyek immáron minden időkre a történelmi. Az események külső képéből a legmodernebb krónikás, a fényképező gép megmenti, a mi menthető a mának és a jövődönnek, a melynek a jelenje Isten segédével bizonyára boldogabb, szebb, verőfényesebb lesz, mint a kor, a melyre ezek a képek emlékeztetni fogják.

A KORMÁNYZÓ.*

Dicső tett csak a harcmezőn terem,
Hol vérit ontva küzd a büszke hős?
S az ember nem lehet fegyvertelen!
Nagylelkű és erős? ...

Finlandba' békén, elvonultan élt
Egy férfiú. Nem volt harcban sosem.
Most kormányzó, szerény kerületét
Vezeti csendesen.

Wibéliusznak hívták. Nem kapott
Fényt ez a név tünt századok során;
Hogy ő tisztán viselte, ez adott
Dísz e névnek csupán.

Ifjú korának arany-évei
Nehéz munkában teltek, zajtalan.
Hazája most vesszélyben; és neki
Féllába sirba' van.

Körülzártan két hadfél népével,
Ellen, barát közt úgy él, mint a rab.
De a győzőnek bármikor, ha kell,
Hajléka nyugtot ad.

Megvédeni a nemzet szent jogát,
Enyhíteni, ki szegény, sorsüldözött:
Ezért emésztí éjét, nappalát
Szünetlen gond között ...

Hivatalában ült egy reggelén,
Hoi rajta kívül két titkára volt.
Fáradt vala, és a szobába' benn
Szomorú csend honolt.

Pihenni vágyott, egy percig csupán;
De hirtelen az ajtó felszakad.
Magasrangú tiszt lép be és nyomán
Egy fegyveres csapat.

Az oroszok főhadvezére volt
A csillagos ruhájú idegen.
Előlépett és parancsolva szólt
Keményen, ridegen:

«Kormányzó úr, a harc im véget ért,
S fegyverjogán az ország a miénk.
A finnek és a svédek ám azért
Még egyre küzdenek.

Szóltsa föl a népet, rajta hát!
Hogy az, a ki leteszi fegyverét,
Kegyelmet nyer s megmenti vagyonát,
Családját, életét.

De annak, ki tovább ellenszegül
Császárnak s urának bűnösen,
Egész családjá irgalom ne' küli
Számkivetett leszen.

Ezt mondom. Irja!» — Ámde hallgatott
Wibéliusz sötétén, mint az árny.

* E költemény megértéséhez tudnunk kell, hogy az 1808. évi orosz-svéd háború emlékeinek egyikéről szól. Az orosz sereg fővezére, Buxhövdén gróf a költeményben említett proklamációt ki is bocsátotta, de Wibéliusz kormányzó bátor és erélyes tiltakozására a császár ezt visszavonta. A finnek ekkor még a svéd lobogó alatt küzdöttek s a fegyvert önként tették le, alkotmányos jogaik elismerésének ellenében. Wibéliusz (élt: 1752-1823.) még ugyanazon évben nemességét kapott. A történelem följegyzéje róla, hogy mint hivatalnok becsület és erélyes, mint ember fenkölt és nemeslelkű volt.

A törvénykönyv előtte nyugodott
Bírói asztalán.

De földéről az arca csakhamar,
S a törvénykönyvre nyugtatván kezét,
Szólt: «Az ellen, a mit ön akar,
E könyv hatalma véd.

Ez a mi várunk, mely vések között,
Sáncz nélkül is erős oltalmat ad.
E könyvre a császár megesküdtött
S mi hisszük a szavát!

Törvényben írva: ha ki vétkezett,
A bűnéért feleljen ő maga;
De férj a nőért, nő a férj helyett
Ne bűnhődjék soha!

Ha, a mit minden jobb érzés tagad,
Bűn a honért önzetlen küzdeni,
Lakoljon az, a ki fegyvert ragad,
S nem nője, gyermeki!

Az az erős, ki a győzelem:
Száműzhet ön s megölhet engemet;
De a, törvény régi, mint én, s hiszem:
Túléli életmet!

A két titkár lelkét, míg így beszélt,
Elfogta a dermesztő borzalom.
De ő bátran pihentető szemét
A bész tábornokon.

S a tábornok zordon tekintete
Csodalatos szelidre változott;
Az agghoz ment, kezét fogott vele,
Köszönt és távozott.

S ekkor imára kulcsolván kezét
A kormányzó székébe roskada.
Győzött, s mi most dobogtató szívét,
Nem földi kéj vala ...

S a két tanú évekkal azután
Gyakran beszélt, hogy így ülve ott,
Ősz főnökük arczán és homlokán
Csodás fény csillogott.

Hogy égi volt a bűvös glória,
Hitték mindketten azt és hirdették,
De, hogy miből lett, honnan támadta,
Nem tudják ma se még.

Egyik hívé: a nap sugára volt,
Mi tündökölte ősz fűrtjére szállt.
A másik szólt: «Lelkének fénye font
Fejére glóriát!»

Rüneberg után svédből fordította:

Bán Aladár.

VÁNDOR NÉPSEG.

Elbeszélés.

Irta P. Ábrahám Ernő.

Valamennyi legény közt, a kiket ismertem,
legkülönb volt Andris. Erősebb, vakmerőbb a
többinél. A vére szilajabb, a karja acélosabb.
Mintha most is látnám a szeme tüzét. Égett
benne az önérték: hogy különb vagyok, mint ti
főbbiek együttvéve. Árva volt, de sohasem jutott
eszembe, hogy se apja, se anyja. Vagy van-e rá
szüksége a szilnek, hogy a többi fák támogat-
sák? Nem erősebb-e társtalanul is minden vi-
harnál?

Kora tavasszal történt. A nagybátyám birkáit
úszatták a Tiszában. Andris is segített. Térdig
állott a vízben. Hideg volt a folyó, hogy liba-
bőrösre dermedt a lába. A parton koronként
hatalmas szalmatüznél melegedtek a vízben
fagyosra fázott parasztok. Egyik-másik éppen
nekiszaladt s keresztülugrott az öles lángon,
hogy jobban csapassa magát a meleggel.

— Hát jó ez a kis meleg, — jegyezte meg a
bacsó.

— Elkél. Fagyos a Tisza, — fűzte a szót egy
napzasz.

— Nem vána tanácsos átúszni, — mondta a
gazda.

— Nem is merné most senki — adta fel a

szót az öreg Ványa is. — Csak egy legényt tu-
dok, hogy keresztülúszta így tavasztját. Hej, a'
vót a legény! Rígen vót. Azóta sem termett
párja.

— Gyávábbak most a nipek, — vetette a
bacsó.

Tűzbe gyuladt az Andris szeme. Az arca
meg lobbott. Hátraszegezte a fejét, a mel-
lét kidüllesztette, s fojtott indulattal mondta:

— Mán a ki!

— Te is. A többi is. Gyávábbak vagytok
mind.

Mondott még mást is, de már azt nem hal-
lotta Andris. Nem látott, nem hallott jóformán
semmit, csak vetette le a ruháját, s indult a
Tiszának.

— Tán keresztül akarod úszni, hé? — kiáltott
rá az öreg ványa.

— Ha addig ilek!

— Nem igen tanácsolnám!

— Se apám, se anyám! Asszony se sir utá-
nam, ha beleveszek!

— Mégis csak istenkisirtis az. Úszad-i mán
keresztül másszor is?

— Majd keresztülúszom most.

Az öreg ismerte a legényt. Tudta, hogy követ
szánt a szó. Hát inkább a két bojtárhoz fordult.

— Evezetek hát legalább a csónakkal
utána, hé!

Már akkor a Tiszába gázolt Andris.
— Én utánam senki se!

Fenekére fordította a csónakot, s néki vágott
a másik partnak. Széles volt a víz, hideg is.
A túlsó partról meg fűt a szél, barázdásra szántva
a Tiszát.

A parton maradt parasztok még egymáshoz
se mertek szólni. Mind csak arra gondolt, hogy
ottvész a gyerek, ha megszibbad a karja, vagy
görcsbe rántja a hideg. Néha egy-egy nagyobb
hullám elfedte a szemük elől. Olyankor azt
hitték, elnyelte a Tisza. De már a másik pilla-
natban megint látszott, hogy csapdok a karjá-
val. Erősen úszott, mégis csigamódra haladt a
szél ellen. A lélekzetük is elállt a parton állók-
nak, úgy várták, mikor ér már tulnétra. Mikor
végre szilajul szárazra ugrott a gyerek, mintha
kő esett volna le a szívükről. Kiáltottak néki,
hogy kerüljön a révhez s a kompon jöjjen
vissza. De Andris szelnek eresztette a szót, s
neki vágott megint a Tiszának vissza, a merről
jött. Át is úszta. Nem is kisebbitette többé a
bacsó gyávanak.

Hát ilyen legény volt Andris.

*

Fájt is utána a lányok szíve. De ő annyiba
se vette őket, mint a virágot, a mit a kalapja
mellé szedett.
Egy délelőtt cigányok vertek sántort a tiszai
füzes szélén. A cselédek a földeken dolgoztak.
Csak két béres volt a tanyában, meg Andris.
A gazda küldte a két bérest:
— Mennyenek mán, Bálint bátyám, zavarják
arrébb a cigányokat, míg el nem lopják a
tanyát!
— Sokan vannak; nem igen bírunk velük.
— Megyek én is, meg Andris is. Vasvillával
megyünk.
— Hát ember is kevés oda.
— Egy is elég! Magam is eligazítom a sor-
jukat! — dülleszkedett Andris nagy magabiz-
tában.
— Nana! hűtötte a gazda. — Osz't ott ne
hadd a fogad!
— Nem filek!
— Vigyél legalább vasvillát!
— Egy karikás is megteszi!

Valami harminczan lehettek a cigányok.
Fekete füstös képű mind. A czókmókjuk szem-
mére való ékhős szakéren. A paripát, a melyik
húzni szokta, bitangba csapták.

Fáin egy állat volt, csak egy kicsit langolt a
pókos lábával, meg vak volt a jobbik szemére.

Arra a szemére tudniillik, a melyikkel jobban
látott. A mellett girbes is volt, görhős is volt,
meg sihegett is a purdinó (keh) miatt. Táltos-
nak illett volna a mesebeli szemétdombra. Ha-
nem azért sehogyse tudta elvinni a szél. Igaz,
hogy nem is igen fűjt.

Nem vitte el a szél a sátorukat se. Nem is
volt rá oka. Járhatta keresztül-kasul kénye-
kedvére. Talált rajta elég lyukat, ha nem ke-
rűste is.

Hogy egy kicsit hűvös volt még a tavasz, a

cigányok a sátor előtt sütkéreztek a napon, ki
bagót rágya, ki pipaszó mellett. Egy-két poronty
még mindig az anyja hátára volt batyuza.

Mikor közel ért Andris, kondított egy öreget
a karikással. Egy tüske rózsza fejét csapta le.
Úgy mutatta, hogy kedvtelésből, pedig legény-
kedett.

Rangosan terpeszkedett a cigányok elé.

— Ki tanyája ez, hé?

A cigányok vizsga szemmel kémlelték.
A vajda felelt furfangos meghunyászkodással.

— Hunnét tudjuk mink aszt, instálom?

— Azir, mer aszt hittem, a tiétek, hogy itt
tanyáztok!

— Csak pihenünk egy kicsit. A lovunk is
fáradt mán.

— Hát nem bánom, pihenjétek. Hanem mire
a nap nyugovóra fordul, visszajövök. A kit pe-
dig akkor is itt találék, karikással verem el a
határú! — Mindjárt kondított is egyet. —
Hát hallottátok!

— Csókolom a járását, csak legalább reggelig
hadd pihenjünk! Nem sir mi utánunk csak egy
fiók csirke se!

— Nem ám, csak icokka! Ismerem a kezete-
ket! Nagyon enyves! Hát csak annyit mondok,
odébb egy határral eszt!

Elhallgatott s szemügyre vette őket. Tizen-
ketten lehettek az emberrnyi emberek, a többi
asszony-nép volt, meg gyerek. Legszélül egy
lány feküdt. Hogy meglátta, mindjárt rá is ta-
padt az Andris szeme. Volt is azon mit nézni!

A könyökre támaszkodott föloldal fektében.
Meg-megvillant a foga, mikor néha pár szót
vetett a mellette fekvő legényhez. Fehér volt,
mint a hó, a szeme pedig, mint a korom, fekete.

A haja komlósan hullott keblére. Még így is ki-
kibarnallott alóla a telt, bársonyos hús, hogy a
félrecsüztött rongyos ing se fedte el. A teste
hullámos, karcsú volt egész hosszában.

Egyszerre bolond lett Andris. A lány csak ne-
vetett rá, ő pedig azt se tudta, mit kérjen tőle.

— Hadd vessem ki a szerencséjét! — hamis-
kodott végre Reka. Mert így hitták a lányt.

— Mondd meg hát elébb, mit csinál ides
anyám? — kérdezte a legény hirtelen elboru-
lással. Maga se tudta, hogy jutott eszébe ilyes-
mit kérdeni.

— Kenyeret dagaszt.

— Hazudsz, hé, mert hét esztendeje, hogy
meghót.

— Hát csak apja van?

— A sincs.

Darab ideig hallgattak. Végre Andris kezdte.

— Hanem most mán te felejj nekem! Igazán
felejj! Vót-i mán szeretőd?

A lány csak elbámult ezen a kérdésen.

— Minek kérdi?

— Hát csak!

— Még idétig nem vót. A kivel eccezer
összemék, együtt is vinülök avval.

— Nem affajta jány e, — mondta a lány
apja. — Nincs egy se a cigánylegények közt, a
ki bolondja ne vána. Egyik másiknak olyan a
szíve, hogy rátámadna egy farkasra, hanem
Rekát egyik se merte idétig csak megesókolni se.

Andris csak nézte a lányt. A tanyasi lányokra
gondolt, meg a falubeliekre, s olyannak találta
köztük, mint a rózsát a pipitérek mellett. Csak
az indulatjára hallgatott, s eszébe se jutott, mit
szólnak a tanyasiak, ha cigánylányt visz haza.

Meleg tüzzel égett a szeme, hogy az öreg
cigányhoz fordult.

— Te vagy az apja?

— Én.

— Nekem adnád i a jányodat?
Az öreg cigány elcsudálkozott.

— Szeretőnek?

— Asszonyoknak.

— Látom, hogy megérdemled, mer bátor
szíved van. Egy árva karikással ki mertél jönni,
hogy odébb keress bennünket. Hanem, héj, sok
havat láttam én mán leesni és elolvadni!

Hosszú időn át nagy közfódot bejártam. Sokat
láttam, sokat tapasztaltam; még többet hal-
lottam. Hanem nem emlékszem, hogy magad-
forma módos legény cigányjányt választott
vóna. Nem tudjátok ti, mi a szabadság, mert
téli-nyáron egy fizketek van, mint a verébnek.

Sokat láttam én, hogy a madarak is tavasszal
egyik helyről kötöznek a másik helyre. A ki
eccezer kötözik, kötözik a másszor is. Kötözik
mindenki, a kinek a viribe van. De ha bizol,
kérdézt meg a jányt.

Felhőbe borult az Andris szeme. Egy da-
rabig maga elé gondolkodott. Hanem lassan-
lassan felengedett a komorsága, s szelid ar-
czal fordult Reka-hoz, a ki szerelmesen nézett rá.

— Meggondoltam, s most is csak azt kérde-
m, eljősz-i vélem asszonyok?

A lány egyenesen a szemébe nézett.

— Honnan tudjam én, hogy igazán kérdezte,
a mit kérdezt? Azér mink itt maradunk hónap
is, s ha addig nem gondol mást, gyöjjen értem
és én véle megyek.

Egyszerűen mondta, pedig fel volt indulva.

— Hát akkor hónap! — felelt a legény.

Érte is ment, haza is vitte.

Nagy dolog volt az, hogy egy legény, a ki
elsőnek tartotta magát a többi közt, cigány
lányt vitt haza. Össze is bújtak a cseléd asszo-
nyok, hogy pogány, mert meg sincs keresz-
telve.

Egy hónap alatt meg is keresztelték, ki is
hirdették a lányt.

Hanem azért tovább bántották a háta megett:
Milyen fiatal, oszt' mán asszony!

A legények így fenyegették a lányokat: Czi-
gányjányt hozunk a házhó, ha kinyeskedtek!

De szemtől-szembe egyik sem merte bántani,
mert mindnél erősebb, bátrabb volt Andris.

Olyan volt köztük, mint tölgyfa a cserjék közt.

FABRICIUS EZREDES EGY TISZT TÁRSASÁGÁBAN AZ
ORSZÁGHÁZ ELŐTTI TÉREN.

Csak a Czagaék Pistájával történt meg ez a
dolog:

Hat tyúkjuk tojt. Mind a hat a göré alá.
Egyszer keresik a tojást, kettő híjja van. Né-
gyet leltek másnap is, azután is, mert két ga-
tyás tyúk a csalamádé szélébe kapott, s csak
egy hét múlva jöttek rá. Bizonyosra vették,
hogy valaki rájár a tojár.

— Lába is két ott mindennek, a hol cigány-
asszony van a tanyába, — szalasztotta ki Pista
a száján. Mind hallották a cselédek, mert este
volt s a bacsóék háza előtt szomszédoltak. Vér-
rel fordult az Andris szeme. Emelt ököllé,
szemeszölkében támadt Pistára. Ha lesüt,
agyonüti. Szerencse, hogy az utolsó perczen
mást gondolt. Karongagudta a gyalázkodó s
egy kanyarintással a földre gyűrte. Senki sem
sejtette, mit akar. Andris pedig még kemé-
nyebbre fogta a legényt, az asszonya elé rán-
gatta, s odanyomta az ajkát a Reka meztelen
lábához.

— Így bántsd másszor az asszonyomat! Így
bántsa más is!

Villogó szemmel nézett körül. Mindenki
hallgatott, mintha villám ütött volna közbük.

Pista pedig még asnap este világgá bujdosott
szégyelében. Azóta se hallottuk híret.

Igy szerette Andris az asszonyát.

Éltek is boldogan, csak tavasz felé kezdett
szomorú lenni az asszony. Még akkor se igen
vidult fel, mikor már az is volt, a kit dajkálon.
Lassan-lassan valami titkos szomorúság ült a
szívére. Már megjöttek a fecskek s falkaszámra
húzták a darvak is éjszakra. Hol azokat bámulta
Reka, hol a bárányfelhőket. Csak nézett utánuk,
hogy tűnnek el a messziségbe. Vágya támadt s
maga sem tudta, mire. Talán mégis együtt
úszni a darvakkal, a felhőkkel.

Egy este, mikor a vacsorát az ura elé adta,
elgondolkozva szólt:

— Most indúlnak idesapámék vándorlásra.
(Mert a telet a faluja végén, putriban húzza ki a
cigány.)

Vöröset lobolt az Andris arca. Indulatosan
mondta az asszonynak:

— Aszt pedig még ecce megmondom, hogy
az apádhó, meg a többi pereputyodhó semmi
közöd!

Az asszony szeliden kérlelte:

— Hátha kigyelmed rangos sorba kerülnek,
elfelejthetnék-i az ides szülőjürl!

— Nekem mán nincs egy se.

— De ha vána.

Elgondolkodott Andris. Felhő ereszkedett a
homlokára, s nem tudta, mit feleljen.

Egy délben, hogy abba hagyta a szántást, s
bement a tanyába meleg ételt enni, az asszony
se kívül, se belül.

— Nem látta az asszonyt, Mari néném? —
fordult a bacsónéhoz.

A rendőrök bevonulnak a képviselőházba.

PILLANATFELVÉTELEK A KÉPVISELŐHÁZ FEBRUÁR 19-IKI ÜLÉSE ALKALMÁVAL.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA TÁVOZIK AZ ÜLÉSRŐL.

BOLGÁR FERENCZ MORSZÁGHÁZ ELŐTT.

UTÁSZOK.

HUSZÁROK A KÉPVISELŐHÁZ KAPUJÁVAL SZEMBEN.

PIHENŐ BAKÁK.

GYALOGRENDŐRÖK.

HONVÉDHUSZÁROK PIHENŐJE.

HONVÉDHUSZÁROK INDULÁSRA KÉSZEN.

A TÁBOR A FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM ELŐTT.

— A cigányokhoz ment ki.
— Láta?

— Hogyne láttam volna! Mikor megsejtette őket a határba, alig irt rá összekapni a háza környékét, s loholt a Kukoriczaházra. Mer ott sátoroznak. Mán azóta köztük tanyáznak.

— Utójjára tanyázik köztük. — Csak ennyit mondott Andris. Karikást akasztott le az egyik ház faláról, s ment Reka után. Egy óra múlva jöttek is haza egymás mellett. Szótlanul jöttek. Az asszony a gyereket hozta. Az ember szemében visszafojtott harag égett.

— Tedd le a gyereket! — mondta Rekának Andris a pitvarban durván.

Mikor a bölcsőben volt a gyerek, három ágra fogta a karikást, az asszonyt a hajánál fogva földre görnyesztette, s verte az ostorral.

— Sógorság kell, he? Nesze sógorság! Szójk el másszor is.

Hogy az asszony se nem szólt, se nem sirt, dühösebb lett.

— Tán nem fáj, hé? — s még durvábban verte.

— Csak üssön kend, ha nem sajnálja a gyereke anyját!

Erre a szóra egyszerre lecsillapodott Andris s ment ki a házból szó nélkül.

Hanem hogy egymásra voltak utalva, pár nap alatt csak megint összebékültek. Hat-nyolcz sátorralja cigány is tanyázott a nyáron át a tanya körül, de Reka nem ment ki többet hozzájuk.

Hanem hogy ősz elején egy nagyobb sátor-alj érkezett a tanya alá, nyugtalanabb lett s mire észrevette Andris, mehetett utána a cigányokhoz.

Ment is; karikással megint.
Egyenesen Rekára támadt vele.

— Megmondtam ugy-i, hogy ki ne merj jönni! A leány apja állt elébe. (Ki tudja, hogy sejtette meg az asszony, hogy az ő családja van itt? Talán megérezte.)

— A magad asszonyát üsd, öcsém!

— Az enyimet ütöm!

— Reka nem a te asszonyod!

Andris Rekához fordult.

— Ki asszonya vagy, hé?

— Szeretem kelmedet, de belehalnék, ha tovább is egyhelyt kéne maradnom.

Elszorult a legény szíve, mert szerette az asszonyát. Hanem büszke volt.

— Hát erigj, a merre látsz! Úgy el erigj, mint a Tisza habja! Soha vissza ne gyűj!

Az asszony nem szólt, csak megcsókolta a gyereket.

— A gyereketem pedig ne csókold! Ráragad a bitang természeted! — el akarta tőle venni. Az asszony hátrált előre.

— A gyereketem nem adom!

— Adod, nem adod, az enyim! Haza viszem!

— Az anyja után számít a gyerek — mondta a leány apja.

— Megmutatom én, ki után számít! — kiáltott Andris. Marokra fogta a karikást s ment Reka felé a gyerek után. Senki sem mert elébe állni. Nem is szemlő-szembe ejtették meg. Hátulról vetettek neki gáncsot s estében rohantak rá. Így is, míg megkötözték, egyik-másikójuk hetekig arról köldült.

Ez délelőtt történt s csak alkonyat körül akadtak Andrisra a tanyaiak. Már majd megfűlt, hogy a száját is betömött a cigányok valami piszkos ronggyal. Szinte hörögött, mikor megszabadították.

Az egyik cselédnél vasvilla volt.

— Add ide azt a vasvillát hé, hadd megyek utánuk!

— Nem ired mán azokat. Meg erőd sines most hozzá.

Sehogy sem tudta Andris, mit csináljon? Végre kitört belőle az indulat:

— Az eddig tanya előtt mondom, hogy ne legyik addig becsületem, míg meg nem fizetek a mai napir!

Ettől fogva alig volt szava.

Eltelt két hét: akkor megint sátorot vertek a cigányok a Tisza alatt. Mert sűrűn jártak arra. Nem szólt Andris egy szót sem senkinek, csak ment ki hozzájuk egy öreg vasvillával.

— Odébb innét, hé! — támadt rájuk egyszerre vad indulattal. Nem várt egy pillanattig sem. Végigvágott az egyik legényen a villával.

ORMODY VILMOS.

— Egy kettő!

A cigányok botra kaptak.

— Bot kell nektek? — rivallt Andris. Az egyiket fejbekölintotta. Az ugyan nem látott több hajnál. Egy másikat hasba szúrt.

Bezzeg menekültek a cigányok sebes nyargalással. Mert gyáva nép.

Andris pedig csak ment a tanya.

— Mennyen István bátyám csendőrir, — mondta — viribe hagytam kit cigányt.

Vasbaverve vitték a csendőrök Polgárra. A tanyaiak csendesen néztek utána.

— Mondtam, hogy rosz víge lesz! — mondta nékik az öreg Ványa. — De nagy sor is, hogy ilyen derik leginy börtönbe kerül egy rongyos cigány asszonyir!

ORMODY VILMOS.

A név ismeretes, bár nem tartozik a sűrűn emlegetettek közé. Az országos hír, mely az Ormody-névhez fűződik szolid, zajtalan, de mely medrű. Ugyanolyan, a milyen a név tulajdonosa.

Mikor hírt adunk arról, hogy Ormody Vilmos az Első Magyar Általános Biztosító Társaság igazgatója a magyar főrendiház tagja lett, figyelmünket nem az új közjogi méltóság disze foglalkoztatja, hanem az ember, ki élete deledő-jén túl, az öregség küszöbén az erőnek csodás frissességével szolgálja, — magánéletében ép úgy mint a közpályán — a magyar kultúrát.

Meg kell mondanunk, hogy a mostani kinevezésnek nem kedvez a népszerűség.

De Ormody Vilmos személyére meg kell állapítanunk a kivételt. Az ő új közjogi méltósága teljesen függetlenítve jelenik meg előttünk a politikától. Mint egy derűsebb, megnyugtatóbb epizód, mely magával a viharos drámával alig áll vonatkozásban.

A ki Ormody Vilmos hivatali és magánéletét ismeri, az nem fogja erőszakoltnak találni ezt a magyarizációt.

Az abszolútizmus legsötétebb korszakában, 1857-ben lépett a pelyhes állú, alig tizenkilenc éves miskolci ifjú az első magyar biztosító vállalat szolgálatába. A hazának lobogó szeretetét és kiapadhatatlan munkakedvet hozott magával szülőföldjéről, a derék magyar városból.

És ez a két érzés vezette őt hosszú, közel ötven éves nyilvános pályáján, mely e héten, mint főntebb érintettük, újabb fordulóhoz ért.

Ennek a pályának nem volt egyetlen szenzációja sem. Egyenletes volt, mint a sík szántó-föld, a melyen barázdá barázdá mellé sorakozva jelzi az emberi energia szüntelen mozgalmát, a természetnyitó erőt.

A «Vasárnapi Ujság»-nak már volt alkalma ezeket az érdemeket méltányolni. Részletesen beszámolt vele 1897 december havában, Or-

mody Vilmosnak negyvenéves szolgálati évfordulóján. Szerénysége ellen vétenénk, ha ezeket újra sorakoztatnánk.

De az 1897-iki jubileumi ünnep egyik ténye szinte akaratlanul élénk kívánczok. A társaság tagjaiban a jubileum gondolata vágyat ébresztett méltó kifejezést adni annak a tiszteletnek, melyet főnökük, Ormody Vilmos iránt éreznek. Ebből a célból *Szende Károly*, a központi osztály akkori főnöke értekezletre hívta össze a főbb tisztviselőket. Az értekezéseken csupa olyan ember vett részt, ki közelről ismerte az ünnepeit főnököt, kik nap-nap után látták, tapasztalták, hogy Ormody Vilmos első sorban melegen érző, jóságos lelkű ember, igazi altruista. Ehhez képest elhatározták az értekezleten, hogy a szokásos ajándék helyett fizetésből alapítványt létesítenek, mely örökre *Ormody Vilmos-alap* nevet fog viselni s a melynek az a rendeltetése, hogy évi kamataiból beteg társasági tisztviselőknél gyógyító fürdőhelyek felkeresésére módot nyújtsanak.

Igy fogták fel Ormody Vilmost, az új magyar főrendet azok, a kik őt legjobban ismerik.

Ehhez alig van hozzáfűzni valónk. Ismerőseinek nagy táborában nincs egy-egy eleven lélek, ki ne tudná, hogy Ormody szíve és erszénye mily könnyen megközelíthető. Ő maga egyedül egy jótékonyági intézetet képvisel, melyet maga adminisztrál és maga szubvencionál.

Háza valósággal Meczenás-hajlék, hol irodalom és művészet bőkezű támogatást talál. Az irodalommal rokonságot tart, hisz elhunyt öccse maga is talantumos író volt. A pogány Meczenástól csak abban különbözik Ormody Vilmos, hogy nem kiforrott, nagyevű írókat, Horatiusokat és Ovidiusokat gyűjt maga köré, hanem a pályá göröngyén csetlő-botló kezdőket, kik benne nemcsak a finom ízlésű műbarátot, de a gazdag lelkű humanistát is tisztelik.

Z. M.

RÉGI MAGYAR TOLVAJ-VILÁG.

A XVIII. századbeli Pest polgári és társadalmi viszonyainak rohamos átalakulása rendkívül kedvezett ama bűnös ösztönök kifejlődésének, melyek a vagyont és életet fenyegették. Még a büntető megtorlás szigorúsága sem retentette vissza az emberi romlottságot a közrend és jogbiztonság elleni merényletektől. A halálbüntetést a vagyon elleni cselekményeknél csak a legritkábban alkalmazták, s többnyire beérték — mint egykorú forrásokban olvassuk — «egy gyalázatos pelingernél hóhér keze által egész (vagy fél) sóprözéssel». Mert bár a halál a törvény alapján alkalmazhatta volna a túlszigorú bíró, még lopás esetében is, de mindig akadtak enyhítő körülmények, melyeknek számbavétele néhány vesszőtűre vagy pár hónapi fogságra mérsékelte a büntetést. Így eredményezte a magyar igazságszolgáltatás humanizmusa közvetve azt, hogy Pest városá már a XVIII. század 70-es éveiben valóságos Eldorádója lett a züllött és kétes alakoknak s innen indultak ki szákmány után a vidékre is a garázdá fosztogatók. *Kecskeméti, Gyöngyös, Vác, Paks, Eger* voltak a pesti tolvajvilág legkedveltebb vendégzereplési helyei, kivált «zöld» vagy «virágvasár» idején. Teljes számmal jöttek ilyenkor össze a pesti büntények legrettegettebb alakjai: *Tizenhusz Palkó, Mutali Jancsi, Gombkötő Pista, Virág Miska*, a cigány (vagy mint akkor mondták: «új magyar», «új polgár»), *Pille Miska* (alias *Deme Pál*), *Görbe Miska*, a «görög gyermek», *Jäger Bitang Mátyás, Lángozó (Molnár) Ferencz*, félig még betyárba ojtott, de már a városi élethez hozzá kapatot zsebmetszők, nem is említve a gyökeresebb pesti s nyelvileg tőlük elkülönült német cimborákat, kiknek tipikus alakjai a felszámú *Flor Ignác* («Der einaugige Natzl»), a «*Gschmalte Franzl*», a «*Tickfusseler Bäck*», («vastaglabú pék»), stb. Utóbbiak egyuttal a legveszedelmesebb betörők abban az időben, a kik ejlenként a *Hamzsabó* melletti országút egyik koreszmájában tartották összejöveteleiket, hogy veszedelem esetén Pest vármegye határőrségének keze utól ne érhesse őket.

Megvolt már akkor a pesti tolvajvilágnak a maga külön nyelve is. A vásárookra kettesével jártak: egyik «rajzolt» (lopott), a másik «köz-

kolt» vagy «gyertyázott» (ügylet), nehogy a «kutyá» (a drabant) rajtuk üssön. Voltak, kik a templomokban az ajtó mögé álltak s az érkezőknek sorra kiforgatták a zsebeit, s úgy lopdosták a keszkenőket. A rendszeren a nadrághasítókában viselt óra könnyű alkalmul kínálkozott arra, hogy lánczát a zsebmetsző bundája szőrére csavarja s észrevételül odább álljon. A kit tetten értek, annál mindenkor készen állott a kifogás, hogy obsitos, vagy dezentor. Az ilyesmi rendszeren jó alkalom volt az ügy hűzés-halasztására, a mire szükség volt azért, nehogy a polgári hatóság a katonainak praejudikáljon.

Régi tolvajbabona volt akasztott ember levágott hüvelykét hordani magával. Ilyet találtak megmotoztatásokor *Fuchs*, alias *Róka Mihály* nál is, a ki tekintélyes vaskereskedőből lett országos csalóvá és szédelőgévé, s a kinek körmönfont cseleiről a XVIII. századbeli magyar Pitalval egyik érdekes fejezetét lehetne megírni.

A hortobágyi betyár-világ nevelte ezeknek a pesti zsványoknak is nagy részét. A Miskolcra felakasztott *Ujvárosi Miska* tanítványa volt a később annyira elhíresült *Somogyi Pista*, álnévén *Veszprémi* vagy *Pisze Pista*, kinek személyét még érdekesebbé teszi az a rejtelmes homály, mely származását fedi. Bizonyos, hogy gyermekkorában az egri püspök nevelte, annak majorjában lakott s praeceptor járt hozzá. De nem levén kedve a tanuláshoz, szabó-mesterségre fogták. Mint vándorló szabólegény járta be aztán fél Magyarországot, míg meg az *Andrássyak* újvárosi jószágán megismerkedve *Ujvárosi Miskával*, vele Debreczenbe ment s a *Ghyllányi* és *Vay* «szabadkoreszmáján» ütött tanját, a hol már ott találta *Czipó Jósikát*, *Czipó Samul* — *Szoboszlaj Jankót* Debreczenből s ezekkel együtt — a korszáros orgazdasága mellett — folytatta a szegénylegénykedést.

Mint sok más pályatársát, *Somogyi Pistát* is a családott szerelem hajította a betyár-életre. Évekkel előbb eljegyezte Pápán *Mészáros Katát*, de nem adták hozzá, mert igazolványait elvesztette. Mikor aztán emiatti bánatában gyalog katonának akart állani, oda sem vették be, mert nem ütötte meg a mértéket. Szegényében állott betyárnak s nemokára Pestre kerülve, *Kovács*, igazi nevén *Nyírok István* állott össze, a kit koldusvezetőből egy *Panni Dorka* nevű asszonyszemély esalt Kecskemétről Pestre «zsványtástot tanulni». Hogy mily eredménnyel, mutatja az, hogy maga *Nyírok* dicekedett el később vele, hogy «egész Ráczországig nincs több oly híres *nyalavai*», mint ő. Mivel pedig *Panni Dorka*, a kiről különben köztudomású volt, hogy «Pesten az hóhér kétszer is sóprözte», *Tizenhusz Palkónak* volt a régi szeretője, róla ráragadt *Nyírokra* is a *Tizenhusz Pista* név.

Ez a banda aztán az egész országot végigjárta lopva, rabolva, sőt Erdély, Horvát és Lengyelország is nem egyszer szolgált kalandos vállalkozásainak színterül. De mindenütt más-más nevetek használtak, hogy föl ne ismerhesék őket. Egyes nagyobb városokban külön kompániák alakultak, így volt *győri, fejérvári, komáromi* kompánia, megfelelő «kompanisták». Az egész országra terjedt ki ez az óriási bünszövetkezet, melynek láthatatlan szálairól senki sem tudta, hogy hol futnak össze.

Pesten a dunaparti mázsaház környéke, a «Császárferedője», vagy az Invalidus-ház, a későbbi Károly-kaszárnya rengeteg komplexumának egyik traktusa, az úgynevezett «*Sau-winkel*» szolgált tanyájokul. Itt ütötték fel sátrukat a vásárolok, pecsenyesütők is, itt volt a legtöbb csapszék, őszeres, zálog-uzsorás, megannyi kedvező talaja a dologkerülő csavargó népek. Az eredetileg *Kis Pál* dunakeszi szűrszabó egyik leánya, *Kis Ilona, Horváth Istvánné* telkén épült nagy épület-tömb, bár mai terjedelmét még meg sem közelítette, mert csak fokozatosan később egészítette ki magát újabb telekszerzeményekkel, mégis már a XVIII. században egész bazár-szerű, impozáns házcsoport volt, melynek boltjai körül élénk sűrűség-forgás fejlődött ki.

Sok jó fogás esett itt azokon a razziaikon, melyeket időről-időre a városi drabantok rendeztek a közbiztonságot veszélyeztető elemek után. Alig volt eset, hogy egy-egy kellelénél hangosabban mulatozó betyár és szeretője a

SZALON JUSTH GYULA TORONYAI KASTÉLYÁBAN.

«város lyukába» ne került volna ily alkalmánál. Hosszú csuhában, két nadrágban és fekete kordován csizmában, hegyes sarkantyúval, megjelent olykor itt a pesti tolvajvilág legendászerű hőse és vezére, az alacsony, szőke, nagyhasú, kövér «*Tisztartó*» is, míg mellette egy másik magas, száraz «*fakadozott*» vörös képű, vörös szemöldökű ember, két nadrágban, hosszú csuhában, sarkantyús borjúbőr csizmában, a hirdett *Kajzer Jóska* volt, szintén egyik vezéralakja a gonosztevők világának.

Mindgyik zsványának megvolt a maga «*Szofkája*», vagy «*Dorkája*» is, hű társa bolyongásaiban, a ki segített elverni a bűnös úton szerzett könnyű keresetet, osztozott a zsákmányon, de alkalmilag attól sem riadt vissza, hogy árulója legyen szeretőjének s besugója a hatóságnak. Ezek a némberek, ha lehet, talán még elvetemültebbek voltak férfiaknál. Mint a bojtornaj ragadtak a vásárokon kódorgó zsványokhoz, hogy aztán egy idő múlva újra elmaradozának tőlük s friss viszonyt szőjjének. Legismertebbek voltak a hatóságok előtt, a melyekkel ismételtelen akadt dolguk: *Kopasz Ilus*, a kit maga a «*Tisztartó*» tüntetett ki gyöngédebb érzelmeivel, azután a «*Lőfény Örsze*», *Bandzsál* (alias *Raskó*, tulajdonképp pedig *Horváth Panni*), «*Sáros Éva*», *Vásári Czérna Erzsébet*, a *Pisze Pista* kedvese, *Czifra Ilus*, *Lencsés Kati*, egy tabáni szűcsnél dolgozó nő, stb. Némelyeket csak egész általánosságban neveztek el, mint pl. a «*kassai menyecske*», vagy «*zsidó asszony*», stb.

Ezek voltak a régi Pest sötredékének nevezetesebb alakjai. Nem egy e vásárról-vásárra utazó tolvajnok közt oly ügyességre tett szert, hogy mint *Somogyi (Pisze) Pista* vallotta be *Gál Sárdról*, a kinek, mikor vele megismerkedett, «földig való kartonruhája volt, láplárral sétált, két selymekendő is függött ki zsebéből s olyan volt, mint egy úriasszony» — neki még nálánál is jobb kezű volt a lopásra.

De még messzebb vezettek a haramiák és útonállóé e csodálatosan szervezett republikánus szálai. Túl a *Tisztartón* és *Kejzeren*, egész a pétervárdi Magyar-utca úgynevezett «piros kapujáig». Itt székelt a banda láthatatlan feje, egy magas, sovány, barna és kopasz ember, *Lakatos* nevű. Ez az ember valamikor Fehérmegyében, a Sármeleken folytatott lakatos mesterséget, míg meg Péterváradra vonult vissza szellérkedni. Tudott magyarul, ráczul, németül, diáklul írni és olvasni. Tizenkilenc év óta élt ott hit nélkül feleségével s maga ugyan ritkán vállalkozott valami büntetetre, de minden lopott jószágának a fele őt illette. A császár hajókormányosának szerette nevezni magát s minden időben tizenkét tanítványt tartott maga mellett, a kiket vonó, vagy hajóhűztő legényeknek nevezett. Rendes pecsétet tartott, melylyel

minden zsványt paszussokat állított ki. Nála az egész tolvaj-szövetség tagjainak neve föl volt jegyezve, sőt valóságos iskolát tartott a tolvajmesterség elemeiből. Minden ötödik-hatodik esztendőben gyűlésre szoktak volt összejönni *Lakatosnál* a banda tagjai, a kiknek felvételük alkalmával arra is esküt kellett tenniük, hogy egymás ellen nem vallanak soha semmi körülmények közt.

Talán mindezekben lehet némi régényes túlzás is, együgyű vagy hazug emberek betyáros kérdése. Talán a titokzatos, hatalmas haramia-vezér életéből sem mind igaz az, a mit fentebb az aktaszerű vallomások alapján híven közöltünk. De még ha leszámítunk is némi túlzást, kétségtelen, hogy már az maga, hogy ily hírek keringhettek, érdekes jellemzi azon idők gondolkodásmódját.

V. S.

JUSTH GYULA OTTHON.

Az angolok azt tartják, hogy az ő parlamentjük a világ első gentlemanjének a klubja. Az angol képviselőház elnöke tehát már a hivatala szerint is — az első ember lévén a parlamentben — a világ első gentlemanjének számít. Mi magyarok, a mig volt parlamentünk, szerettük a mi alkotmányos intézményeinket az angolokéhoz hasonlítani és ha, fájdalom, a párhuzam nem lehetett is mindenben tökéletes, az bizonyos, hogy a mi disz az angol parlament *speaker*-jét a nemzet tudatában megilleti, a maga teljes egészében és egész joggal kijár a mi volt parlamentünk ezeitő utolsó elnökének is. Igazabb gentleman a londoni képviselőház *speaker*jének székébe sem ülhetett, mint a milyen *Justh Gyulával* a magyar képviselőház elnöki emelvényén trónolt.

A politikus méltatását bizzuk azokra, a kiknek a politika a mesterségük. Mi az emberről szólunk ezúttal, ki teljes mértékben megérdemli mindenek tiszteletét és érdeklődését, mert a maga egyéni tulajdonságában gazdagon tárja föl azokat az erényeket, a melyek a nemzet *egyéniségét* az egész megértő világ előtt oly vonzóvá és becsültté tették. Az igazi magyar *úr*, az igazi *modern* magyar *úr* tiszteletet és szimpátiát parancsoló típusának kiváló képviselője *Justh Gyula*. Tele sugárzó férfiasággal, az ideális és nobilis erények erendőt tiszteletével, aczelos energiával és minden áldozatra kész hűséggel a hazához, a becsülethez, nemzete nemes virtusaihoz. Harcos energiája a haladásé s minden vezető tehetsége nemzete fejlődésé a szabadságban és a kultúrában. Ama karakterek közül való, a melyeknek a rajzban nincs egy görbe vonal, egy homályos árnyalat. Egyenes, tiszta, világos. Mást mondani, mint a mit igaznak érez és ki nem mondani azt, a mit

JUSTH GYULA CSALÁDJÁVAL A TORNYAI PARKBAN.

ez az érzés neki diktál, képtelen. De a kemény léleknek van húrja minden finomabb, minden nemesebb, minden szebb hatás megrezdülésére. Gyönyörködő kedvét megilleti egy dal, egy virág, egy kép, egy könyv, egy szobor, otthona a tiszta érzéseké, a jónak, a szépnak, a művészinak szeretete. A mint ez nem is lehet másképpen olyan család hajtásánál, amely a többek között egy Justh Zsigmondot adott a magyar kultúrának.

Hogy megint angol példára térjünk, Justh Gyulának is meg van az ő *country seat*-je. Az ő *othomi othona*. Tornya e hely neve «Os-Csanádmegyében», a hogy a csanádiak az ő vármegyéjüket nevezik, Arad városától vagy egy órányira.

A tornyai birtok két megyébe nyúlik, mert rajta megy keresztül Arad- és Csanádmegyék határvonalára. Justh Gyulának az Alföldön párját ritkító nagyságú, szép parkja a falu szélén terül el. Körülbelül húszöt hold kiterjedésű és részben körülárkolt kökerítés, részben meg a Maros-csatorna övezi. A park virágos része délszaki növényekkel, margitszigeti rózsákkal s más kerti dísznövényekkel van beültetve. Százados tölgyek, nyárfák nyújtanak benne forró nyáron árnyas menhelyet. Nagy művészi érdekessége a parknak két gyönyörű Ceres-szobor s a szép szofora-fák.

A TORNYAI KASTÉLY.

JUSTH GYULA DOLGOZÓ-SZOBÁJA TORNYAI KASTÉLYÁBAN. — Jolly Gyula fényképe

A hatalmas oszlop-homlokos kastély jól beépült a parkba. A híres *Marczibányi* István építtette 1806-ban, midőn lemondott Csanádmegye alispánágáról és visszavonult a közéletől. A múlt század 70-es éveiben kihalt az ősrégi Marczibányi-család és néhai Justh István, Justh Gyula édesatyja, kinek anyja Marczibányi lánya volt, örökölte a tornyai birtokot. A kastély első emeletén lévő hatalmas szalon az empire-stylus remeke. A felhős eget ábrázoló menyezeti freskója, fali faragványai, bútora nagyon szépek. A képek közül lebilincseli a szemlélőt az eszményi szép Marczibányiné mosolygó képe. Fehér lepel van gyönyörű termete körül csavarva. A nép «fehér asszony»-nak nevezte s halála után sokáig tartotta magát a monda, hogy ott kísért a kastélyban. Az első emeleten van a háziúr dolgozószobája, gazdag könyvtárával és képtárával, melyeket nagy szeretettel gyarapít. Nagyszabású a bolthajtásos földszinti ebédlő, melynek falait a Justh Gyuláról rajzolt politikai karrikaturák borítják.

Egy képünk a parkban, a kastély előtt ülő családot mutatja be, a férjhezment lányok: Matild és Elza kivételével. Az első *Szilányi* Gézának, az «Országos Központi Takarékpénztár» igazgatójának, a második ifj. *Meskö* Sándornak, a csanádmegyei főispán fiának neje. Azok a tulajdonságai Justh Gyulának, melyek őt közéletünk vezéralakjai sorába emelték, érvé-

nyesülnek az ő szűkebb és legszűkebb hazájában, Csanádban és Tornyan is. Különösen az az imponáló vasenergia, mely a szemeiben sugárzik, nyilvánul meg minden cselekvésében. Valami hajthatatlan kuruczság van benne: nem hiába írta róla Mikszáth az «Új-Zrínyiász»-ban, hogy őt látva, mintha Bercsényi Miklós elevednének meg előttünk. Csanádmegye mintegy az ő égíse alatt áll; nagy tevékenységet fejt ki a megye életében, s az ő liberális, felvilágosodott szelleme érvényesült a megyében. Otthonában gondos, szorgalmas gazda Justh Gyula. A legkorábban kél a házbán, ki-kijár a pusztára, személyesen győződik meg a mezei munkák állásáról. Nagy öröme telik újonnan ültetett szőlőjében. Ő maga szedte az első kosár szőlőt s boldogan hozta haza családjának. Minden ízében demokratikus érzelmű és gondolkodású. Jól ismeri cseledei, munkásai ügyes-bajos dolgait, szolgál nekik tettel és tanácsal. A falubeli sétája közben rendszeresen beszédbe elegyedik a néppel. Ha tehetséget ismer fel, azt felkarolja, támogatja, minden igazságos ügynek szószólója. A társaséletnek kedvelt, temperamentumos alakja. A nép is nagyon szereti. Szóval Justh Gyula nem azok közé a kiválóságok közé tartozik, a kiknek az erényei csak távolból érvényesülnek. Olyan férfiú, a kiből annál több megbecsülni, tisztelni valót találunk, mennél közelebből látjuk.

A HÉTRŐL.

Szoborcsontkítás. Szegeden megcsontkították gróf Tisza Lajos szobrát. Az egyik mellékalkalaknak a karját törték el, amely alak kubikost ábrázol. A körülmények igazolják, hogy véletlenségből, vagy vigyázatlanságból a dolog nem történhetett. Nagy erőfeszítéssel, szándékosan követte el valaki az ocsmányi barbarizmust.

Vajon miféle indok vezethette az illetőt? Talán a veleszületett betyárság, mely kedvét leli a rombolásban. Lehet az is, hogy valaki vad fanatizmusban követte el a gaztetet; olyan valaki, a ki ellenséges szemekkel nézte mindazt, a mit Tisza Lajos életében alkotott, s vad dühe kiterjedt még az ő szobrára is. Sőt az se lehetetlen, hogy valami anarchistában támadt fel a rombolás ösztöne. De akármi indok vezetett is az illetőt, maga a tett annak a jele, hogy népünkben a szép iránti érzék, s a művészet alkotásai iránt való lelkesedés nagyon csekély mértékben van még fejlődve. A gonosz kezét nem tudta feltartóztatni szentségtelen munkájában az a tudat, hogy valami olyast tesz tönkre, a minék látása jóleső, a minék szemlélése egy benső lelki szükségletünket elégti ki. Ez a tudat nálunk nem járta még át a rögme lelket. S talán ennek lehet tulajdonítani, hogy nekünk egyáltalában nincsenek olyan közsobroaink, a melyek kizárólag a szép kultuszának a szolgálatában állanak. Érezbe öntjük nagy és nevezetes férfainak képmását, hogy fenmaradjon emlékezetük, de nem állítunk szobrot a szépségnek, mint a hogy az ó-kor állított Venusnak vagy Apollónak.

És a szegedi szoborcsontkítás alkalmából eszünkbe jut Alkibiades esete. Őt is valami hasonlival vádolták meg. Azzal, hogy éj idején megcsontkította Hermesnek néhány jelentéktelen szobrát, a minők oszlopokon, a magánházak kapui alatt, kezek és lábak nélkül voltak felállítva. A vád, melyet Kimon fia Thessalos adott elő, nem nyert teljes beigazolást. A leg súlyosabb tanú, a ki ellene vallott, azt állította, hogy éjszaka a holdvilágnál ismert fel a képrombolóban Alkibiadest; pedig kitűnt, hogy a dolog ép újhold idején történt s teljesen sötét

FABRICIUS HONVÉDEZREDES A KÉPVISELŐHÁZ ELNÖKI EMELVÉNYÉN FELOLVASSA A KIRÁLYI KÉZIRATOKAT.

volt az éjszaka. És Alkibiadest mégis halálra ítélték. Évekig csúfot üzött Athenéből, csinyjei túlmentek minden mértéken, a törvényeket lábbal tiporta, ellene szegült a hatóságoknak s mindezt elnézték neki. De a szobrok megcsontkítását nem hagyták bosszúlatlanul. Elítélték, daczára annak, hogy az államra veszedelmet hozhatott. Mert ugyanakkor ő volt a hajóhad parancsnoka s hadihajót kellett elfoga-

tására kiküldeni. S nemcsak hogy halálra ítélték, nemcsak vagyonát kobozták el, hanem elrendelték azt is, hogy minden pap és papnő átkokkal sújtsa a nevet. (Csak Theano, Menón leánya, tiltakozott, kijelentvén, hogy ő nem átok, de áldás-mondás czéljából lett papnővé.)

Ekkora volt Athenében a szobrok iránti érzék. Azért volt a városban annyi szobor.

A HONVÉDEK BEVONÚLNAK A KÉPVISELŐHÁZBA.

PILLANATFÖLVÉTELEK A KÉPVISELŐHÁZ FEBRUÁR 19-IKI ÜLÉSE ALKALMÁVAL.

Elmaradt bálok. A nagy válság harcainak sebesülteinek közé odakerült Karneval herceg is. A farsang az idén hamarabb kiműlik Magyarországon, mint a kalendáriumban. Lemondott mulatságokról, elmaradt bálokról közölni jelentéseket a lapok. A vidgázásra való hajlandóság, a táncos kedv erősen meghalkult egy borongós téli napon a magyar lelkekben. Érdekes, hogy az első ember, aki úgy érezte, hogy ez a mostani idő nem alkalmas a mulatozásra, egy német nevű magyar főúr volt: báró Haupt-Stummer Lipót, a kiva maga és hitvese aláírásával ellátott következő jelentéssel mondott le a bálról, melyet február 20-ikára adni szándékozott:

„Tekintettel a politikai helyzetre, ma estére kitűzött bálunkat nagy sajnálattalunk nem tartjuk meg.»

A maga mulatsága mindenkinek a legszorosabb magánügye. Mindenki akkor táncolhat a maga házában, a mikor táncolhatnája van és bizonyára nem követ el vele hazaárulást. Sőt volt idő, mikor egy-egy tánc hazafias demonstráció volt, mert ez a tánc föl volt, üldözött volt, a börtönt idézte föl magára, a ki járt. Ma meg itt nem tartunk, hiszük, nem is fogunk tartani. Táncolni még nem tilos, de nem is muszáj. A kinek kedve van rá, megteheti, de bizonyára megteheti azt is, hogy lemond róla azok kedvéért, a kik épenseggel nem látják ezt a mostani időt alkalmasnak arra, hogy magyar emberek nagy jövedelmű táncra kerekedjenek. Ha megkérdezik tőlük, hogy miért: bizonyosan az okát is tudják adni. Hiszen lesz még farsang máskor is, a mikor majd lehet vidgázni, táncolni a nélkül, hogy a látása bárkinek a lelkében is kelletlen érzéseket támasztana.

★

A kik nem nyertek. A drámai pályázatok sorsa minálunk tulajdonképen mindig egy: a bukás. De a bukásnak vannak változatai. Megesik, hogy a pályázó darabok között a zsűri egyet se talál méltónak a jutalomra. Az ilyen pályázat eredménytelennek mondják. Megesik az is, hogy a pályabírák kiadják a jutalmat valamelyik versenyző darabnak, a mely darab azután könyörtelen bizonyossággal megbukik, mikor előadják. Az ilyen pályázat eredményesnek mondják. Megesett már olyan eset is, hogy a pályanyertes darab a közönségnek is tetszett, de tudvalevőleg a kivételek csak megerősítik a szabályokat. A szabály pedig a bukás. A héten megint elődött egy drámai pályázat, a melyet a Mészáros-féle jutalomért futottak és pedig elődött mindjárt az első fordulónál; a közönségnek nem kellett fáradnia, már a pályabírák megállapították, hogy elfogadhatóan jó darab egy se volt a palmáért vetélkedők között. De ezzel a pályázatok története még nem záródik le. Jön egy epilogus. Ha jó darab az ilyen pályázatoknak nem akad is, olyanok mindig akadnak, a melyek jobbakk, azaz hogy kevésbé rosszak a még rosszabbaknál. Ezek az úgynevezett megdicsért darabok, a dícséretnek semmi esetre sem elsőrangú értelmében, mert nehéz ott dícséretléről beszélni, a hol még csak elégséges osztályzatot se kapott senki. És még sajtáságosabb, hogy az ilyen fatális helyzetbe került drámaírók rendszeren nem élnek az egyetlen kedvezéssel, a melyet nekik a jelzés levélke zárt volta biztosít. Sőt ők maguk jelentkeznek, egyik-másik lap segédelmével a nyilvánosság elé adván a nevüket. Hiúságnak azt bizonyára nem lehet nevezni, mert semmi olyat nem fődél, a mire hiú lehetne az ember: hiszen pályadíjat nem nyerni igazán nem mesterség. Maliciózus emberek úgy is azt mondják, hogy a drámai pályázatoknak az az egyetlen pozitív haszna, hogy nem sül ki, ki volt a szerzője tiz, húsz, harmincz, esetleg ötven nem jó darabnak. Különös dolog és mindenesetre meglepő önzetlenség, hogy még ezzel az egy jó tulajdonságával se akarnak élni, épen azok, a kik a legjobban hasznát vehették. Ez már igazán nem hiúság, hanem inkább önsanyargatás.

LIONARDO DA VINCI.

A renaissance művészetének, de talán az egész műtörténetének nincs alakja, a ki jobban izgatná az utókor kutatóit és művészeit, mint Firenze nagy szülőtte, Lionardo da Vinci. Ele-

tében, egész munkásságában, egyes műveiben annyi a rejtelem, hogy a multak szellemét fölvidéni akaró történetírás, bármennyire igyekszik egyenesen vagy kerülő utakon hozzája férközni, csak megközelíteni tudja, beléje hatolni szinte lehetetlen. Még az idő is mintha szándékosan segítene volna sűrűbbre szőni a fátyolt, mely e hatalmas géniuszreget elföd, — Lionardónak épen legfontosabb művei oly romlott állapotban maradtak ránk, annyit szenvedtek időelőtti pusztulás és vandál átfestések miatt, hogy csak részleges fogalmat nyújthatnak festői lángelméjéről és módszeréről.

Lionardo da Vinci az emberiség ama legnagyobb szellemei közül való, a kik magukba olvasztották koruknak századokon át főlhalmozott egész tudását s ennek alapján kiemelkedve korukból, megsejtették a jövő korok tudásának nagy részét is. Egyetemes lángelme, a ki egyforma biztonsággal járta be a mechanika, a fizika, a vegytan s a hadi tudomány az ő korában ismeretes egész területét s önálló megfigyeléssel, a megfigyelt egyes dolgok merész összekapcsolásával új ismereteket tárt fel. Nyughatatlan, kutató szellem, a ki soha sem érte be azzal, a mit megtudott, mindig új meg új tudásra szomjazott s ha egy tárgyból magába szívta mindazt, a mit egyénisége megkívánt, félredobta s új tárgyat keresett. Épen úgy, mint a hogy félredobta elkészületlenül is a festményt, ha lelkét többre nem értekte.

Korának, a delelőjén túl jutott renaissance-nek gyermeke volt, de nem élt korában és korával, hanem fölötte, mint az egyetemes szellemek szokták. A mi körülötte történt, Firenzében, Milanóban, Rómában, Franciaországban — pedig nevezetes dolgok történtek — azzal mintha nem is törődött volna, mintha csupa esetleges, véletlen apróságoknak tekintette volna Lodovico il Moro bukását, Milanó francia kézre jutását, Borgia Caesár gaszágait — egész korát. A földoloz s az egyedüli nagy és komoly dolog szemében a maga egyéniségeinek teljes kifejtése, minden más csak úgy jön számba, mint ezt gától vagy előmoszditó körülmény, lényének mélyébe nem hatol, csak felületit érinti. Ebben Lionardo a renaissance legteljesebb pompájában kifejezett virágja, kora egyéniség-imádásának legpregnansabb kifejezője, de ebben találkozik az emberiség legmagasabb csúspontján álló legnagyobb szellemekkel is. Az ily alakok jellemének megítélésében érvényüket vesztik, vagy legalább is bizonytalanokká leszenek a jó és rossz fogalmait szerinti erkölcsi mérő-eszközök. — megértésükre pedig szinte végtelenül finom fogékonyság s a más egyéniségebe való elmerülés teljessége volna szükséges.

Ezért van Lionardo életének és munkásságának oly nagy kiterjedésű s általános érvényű eredményekre mégsem vezetett irodalma. Az ő nagy problémája úgy nyugtalanította és nyugtalanította a tudósokat, művészeket és műtörtéket, mint a nagy Sphinx rejtélye. A kik könnyűen végig fogják meg a dolgot, beérik a szertelenül áradó lelkesedéssel, riakgatják a tökéletesség minden jelzőit, a kik komolyabban keresik a megoldást, új meg új utakon igyekeznek fölhatolni arra a magaslatra, a hol teljesen, minden részletében és való egységében foghatják fel. Ez utóbbi utat-módot választotta Lionardo da Vinci leg-újabb s magyarnak első életírója Diner-Dénes József; az ő könyvének megjelenése adja a szívesen fogadott alkalmat nekünk is, hogy Lionardóval foglalkozzunk.

A magyar biográfus hosszú kerülő uton igyekszik közfelférközni a nagy firenzei egyéniségéhez. Gondolkodásának kiinduló pontja a Marx-féle történelmi materializmus; ennek módszerével előbb széles alapon megrajzolja a renaissance kialakulását s erre a talapzatra állítja Lionardo alakját. Fejtegetései nagyon érdekesek, nagyon sok új szempontot adnak a renaissance és Lionardo megítélésére. Hogy a nagy problémát ő sem oldja meg úgy, hogy teljesen kielégítsen, hogy erősen egyéni álláspontja, ha néha meggyőződen hat is, sokszor kihívja az ellenmondást — abban nem ő a hibás, hanem a tárgy, a mely több nehézséget gördít az író útjába, mint a mennyit lebirni képes. Mindenesetre jelentékeny könyv a mi szegényes műtörténeti irodalmunkban, olvasás közben folyton gondolkodásra ingerli, állásfoglalásra kényszeríti az elmét s a hol nem egyezünk meg vele, ott is hozzájárul eszméink tisztázásához. Képeinek

tömege pedig — melyből néhányat mi is közlünk — felvilágosítva szemlélteti azt, a mit az író szóval magyaráz.

Mindenki tudja, hogy Lionardónak két legnevezetesebb képe az *Úrvacsora* a milánói Santa Maria delle Grazie refektóriumában és *Mona Lisa* Gherardininek, Francesco del Giocondo firenzei polgár harmadik feleségének arcképe a párisi Louvreb. Az előbbi ma már mondhatni szánalmas rom; pusztulása már rég megkezdődött, nem sokkal elkészülte után, mert a művész festés közben olyan festési módokkal kísérletezett, melyeknek áldozata lett a nagy mű tartóssága. A későbbi kontár javítási és restaurálási kísérletek aztán segítettek teljessé tenni a romlás művét. Ma már inkább sejteni lehet, mint látni az óriási méretű falfestmény nagyszerűségét, színeinek pompája pedig teljesen elveszett, — épségét nem bírja visszaállítani a műtörténészek körül kifejlődött sok vitája.

Épebben maradt meg, de szintén sokat szenvedett a *Mona Lisa*, minden időknek egyik legmélyebb és legmonumentálisabb arckép-festménye. Mint Diner-Dénes könyve szépen fejtegeti, a szép firenzei asszony volt az egyedüli nő, a ki Lionardo életében jelentékenyebb szerepet játszott. Lefestett más szép nőket is, s képeibe beleöntötte lelküket, de ezek a képek olyanok voltak, mint a tükör, a mely minden füngysugarat ragyogóan tükrözött vissza a nélkül, hogy a sugarak magát az üveget áthatnák. *Mona Lisa* képen évekig dolgozott az akkor már élete ötvenedik évén túlhaladott művész, de sohasem készült el vele, mert a mester nem volt már tükör, hanem lennének sugari összevegyültek az asszonyéival.

A kép valami sajátságos rejtelmes hatással tekint — a jánk a Lionardo-féle sokat emlegetett „belső mosoly»-lyal — a nézőre. Rejtelmét megfejteni buzgó igyekvése mindenkinek, a ki Lionardóval foglalkozik a nélkül, hogy végleges megértést találjanak. Diner-Dénes a maga materialisztikus felfogásával nézve a dolgot, abban látja e megoldást, hogy az arcnak szája, orra, orozimpái nem női, hanem férfiúi; ugyanaz a száj, orr és ugyanazok az orozimpák, melyeket a virágos más — férfi — arca is megtalálunk. Hogy ez a mindenesetre figyelemreméltó megfigyelés mennyiben igazolt, arról e pillanatban nem vitázhatunk a jeles íróval.

Lionardónak, mint festőnek nagysága festett képein kívül rajzaiban is nyilvánul; ezek közül is bemutatunk néhányat, közöttük a művész saját arcképét s ezenkívül még egyik tanítványának egy szép, jellegzetes rajzát, mint a nagy mester messze terjedő hatásának érdekes bizonyosságát.

AZ ISKOLA-VÁROS.

A mult század legelső éveinek valamelyikén Kövy Sándor, a nagy híró jogtudós, sárospataki jogtanár, kinek annak idején a nagy Kossuth Lajos is hallgatója volt, — kis vidéki város jogakadémiáján, hallgatói közt egy *vármegyét* alapított, melynek ő maga volt a főispánja. Az ő buzgó juristái aztán, oly kitünő vezetés alatt, tökéletesen beélelték magukat a vármegyei életbe, a törvények és szabályrendeletek legszigorúbb szemmel tartása mellett. Hol csendes, hol zajos vármegyei közgyűléseket tartottak, már a mint az épen szönyegen forgó országos kérdések hozták magukkal; — a régi vármegyei rendszer szerint volt törvényszéke, majd királyi táblája, hol az ifjak nagy ambícióval vitatták meg és döntötték el a legkülönbözőbb jogeseteket. A főispán ugyanam prörizon tartotta a vármegyét s az eredmény aztán az lett, hogy az az egyszerű jogtudós számos kiváló juristát nevelt a hazának.

Ez az iskola-vármegye jut az eszembe most midőn a tekintélyes new-yorki *Century Magazine* legfrissebb számában Frank Parsons, bosztoni polgártársnak a lap szerkesztőjéhez intézett terjedelmes nyílt levelét olvasom. Ebben a nyílt levelében az író az élelmes, de fölöttebb jőzőn gondolkodású amerikaiaknak egy nagy fontosságú nevelésügyi újítására igyekszik felhívni az általánosabb figyelmet. Ez az újítás az úgynevezett *school-city*, az iskola-város intézménye, melylyel oly rövid fennállása óta is már óriási kulturális eredményeket ért el. Nem

egyé ez a rendszer, mint egy kísérlet arra, miként lehetne *self-government* eszméit és áldásait a fiatalokhoz közt is eleve meghonosítani.

A gyermekek az ily célra berendezett iskoláépületekben egy tökéletesen szervezett, mintaszerű várost alkotnak. Választanak maguk közül polgármestert, városbíró, városi jegyzőt kart s a különböző városnegyedek (tantermek) képviselőit hivatott városi képviselőtestületet. Fel vannak jogosítva az iskola kormányzatára vonatkozó törvényeket alkotni, álvétve természetesen a tanítók, vagy az iskolaügyi bizottság jóváhagyásának. Az iskola egész tanterve a növendékek kezébe van letéve. A tanítók útbaigatásokat s a hol kell, tanácsokat adnak. S a mint nálunk a városok szabályrendeleteit felbírálja az illetékes törvényhatóság, vagy a belügyminiszter, úgy e sajátságos iskola-városok önmagukra *statutumai*-nak is föltiltenül meg kell nyerniök a tanítótestület jóváhagyását.

Imé, az igazán ideális *self-government*! A mellett ez a rendszer nem az annyira fogékony gyermekesnek szürke emlékek bó halmazával való túltömege, hanem a való élet közvetlen szemléltetése s szinte észrevétlenül, a társadalom és a közelet jövő számottevő tagjainak hathatós kiképzése.

A *school-city* feltalálója és alapítója egy tösgyökeres amerikai pedagógus: Wilson L. Gill, ki a legnagyobb tehetségeket fejt ki a rendszer minél népszerűbbé tételében. Ezen a téren aztán oly kiváló tekintélyre emelkedett, hogy az Egyesült-Államok kormányának megbízásából Kuba szigeteket valamennyi nyilvános iskolájába bevezette a *school-city* rendszert, mindentűl a legpompásabb eredményre.

Bosztonban alig pár hónappal ezelőtt nyílt meg az első *school-city* 700 növendékkel. *Parsons*, a ki jelen volt a megnyitás ünnepélyén, érdekes részleteket beszél el az iskola-város megalakulásáról.

A növendékek páratlan egyértelműséggel egy 12 és fél éves, élénk tekintetű lánykát választottak meg az iskola-város polgármesterévé. Nem sokkal a választás után kérdést intéztek a kis polgármesterhez, hogy ungyon tudja-e: mit jelent az, hogy ő most a Hancock School polgármestere lett? Erre ő habozás nélkül azt felelte: „Örködnöm kell a felett, hogy mindenki leány rendes és tiszta legyen. Kifogástalan magaviseletieknek s ruházatukban tisztáknak és izléseseknek kell lenniök. A tantermeket és iskola-udvart tisztán kell tartaniök s a mellett fő, hogy mindenki iránt nyájások és előzékenyek legyenek.» Mikor aztán kérdezték tőle, hogy nem fél-e ettől a nagy feladattól? Kereken és nyíltan válaszolt: „Nem, mert meg vagyok győződve, hogy ők a városnak mindannyian jó polgárai lesznek.» Mary Finn, az új városbíró, így nyilatkozott: „Meg fogom inteni azokat a polgárokat, a kik helytelenül viselkednek s ha nem lesznek jók, meg fogom büntetni őket. Nekik jőknak kell lenniök!»

Ez az új rendszer, mely a mi sajátságos és sok tekintetben elmaradt oktatási viszonyaink között nálunk most még csupán álom-számba nebetne, már az eddigi tapasztalatok szerint is szinte kiszámíthatatlan előnyöket rejt magában. A kis tanítványok maguk rendszabályozzák s valósággal kormányozzák önmagukat. Már a legelső iskola, hol a *school-city* életbelépett: rövid idő alatt meglepő átalakuláson ment keresztül. Ez egy nagyon elhanyagolt, rendetlen iskola volt New-York egyik kerületében, több mint ezer növendékekkel. A rozsz vezetés mellett oly alacsony fokot állott itt a fegyelem, hogy az iskolai játszótéren állandóan rendőri felügyeletre volt szükség. A *school-city* megüjtása után egy hét múlva már a jó rend teljesen helyreállott s most a tanítványok szorgalma és jó magaviselete csaknem mintaszerű.

Philadelphia egyik ilyen iskola-városában, a lehető legrosszabb, rendetlen, hanyag és vásott fiúk egyikét választották meg képviselő-testületi tagnak, tanítója nem esekély remélésre. De ime, hat hét múlva ugyanaz a tanító már így szólt ehez a „kis gazember»-hez (miként az-előtt rendszeren nevezte): „Tommy, nagy örömmel látom, hogy mily szépen haladsz előre. Egyszer sem mulasztottad el az iskolát és sohasem nevelésügyi újítására igyekszik felhívni az általánosabb figyelmet. Ez az újítás az úgynevezett *school-city*, az iskola-város intézménye, melylyel oly rövid fennállása óta is már óriási kulturális eredményeket ért el. Nem

egyé ez a rendszer, mint egy kísérlet arra, miként lehetne *self-government* eszméit és áldásait a fiatalokhoz közt is eleve meghonosítani.

A gyermekek az ily célra berendezett iskoláépületekben egy tökéletesen szervezett, mintaszerű várost alkotnak. Választanak maguk közül polgármestert, városbíró, városi jegyzőt kart s a különböző városnegyedek (tantermek) képviselőit hivatott városi képviselőtestületet. Fel vannak jogosítva az iskola kormányzatára vonatkozó törvényeket alkotni, álvétve természetesen a tanítók, vagy az iskolaügyi bizottság jóváhagyásának. Az iskola egész tanterve a növendékek kezébe van letéve. A tanítók útbaigatásokat s a hol kell, tanácsokat adnak. S a mint nálunk a városok szabályrendeleteit felbírálja az illetékes törvényhatóság, vagy a belügyminiszter, úgy e sajátságos iskola-városok önmagukra *statutumai*-nak is föltiltenül meg kell nyerniök a tanítótestület jóváhagyását.

Imé, az igazán ideális *self-government*! A mellett ez a rendszer nem az annyira fogékony gyermekesnek szürke emlékek bó halmazával való túltömege, hanem a való élet közvetlen szemléltetése s szinte észrevétlenül, a társadalom és a közelet jövő számottevő tagjainak hathatós kiképzése.

A *school-city* feltalálója és alapítója egy tösgyökeres amerikai pedagógus: Wilson L. Gill, ki a legnagyobb tehetségeket fejt ki a rendszer minél népszerűbbé tételében. Ezen a téren aztán oly kiváló tekintélyre emelkedett, hogy az Egyesült-Államok kormányának megbízásából Kuba szigeteket valamennyi nyilvános iskolájába bevezette a *school-city* rendszert, mindentűl a legpompásabb eredményre.

FRANK PARSONS.

igen, hiszen ön tudja, hogy mily sokat kíván meg ma már egy városi tanácsostól!»

Egy másik iskola-városban egy rendetlen, vásott és rendkívül hanyag leányt a kis polgármester rendőrbiztossá nevezett ki. Nemsokára a tanító már így nyilatkozott fölé: „A változás ennél a gyermeknél igazán bámulatos éjt. Rendes, buzgó, mindennap pontosan iskolában van s idejében jó. Egészen új teremést lett belőle!» Egy másik esetben meg a *school-city* egészségügyi bizottságába a legtisztátalanabb fiúk egyikét választották be, kinek feladatai közé tartozott arra felügyelni, hogy a „polgárok» arca és keze állandóan tiszta-e? Mihelyt aztán ez a tisztsággal hadilában álló gyermek az iskolaudvarra juthatott, első dolga volt a kűthoz szaladni, arczát és kezeit alaposan megmosni s megtörölközni. Megválasztatása óta a legszigorúbban őrökdi a köztisztaság felett.

Egy nagy iskola-város polgármestere az iskolaigazgatóhoz fordult, hogy mit csináljon egy fölötte vásott és rozsz nevelésű fiúval, mivel egyáltalán nem holdogult. A megállapodáshoz képest ezt a rozsz fiút csakhamar a városi rendőrség főnökévé nevezte ki. S ime, a váratlan eredmény az lett, hogy a rendetlen gyerek egyszerre jó polgárrá és kifogástalan hivatalnokká alakult át, minden további megintés vagy különösebb fegyelmi rendszabály alkalmazásánélkül.

Ez a felhozott néhány példa is eléggé illusztálja a *school-city* rendszerének életrevalóságát és morális hasznát, nem is szövele oktatásügyi előnyeiről. Kellően kifejlesztés és tökéletesítés ez a még gyermekkorát élő rendszer hatalmas kulturális tényezővé válhatik. A *school-city*-t Európában még nem ismerik, Amerikában is eddigéig csak a legnagyobb szellemi központokban lépett életbe, de terjedése napról-napra tart. A mint említettem, most már az angolok is kezdenek vele foglalkozni. Mi magyarok egyelőre csak tudomásul vehetünk róla.

Zsoldos Benő.

AZ EGRI FERTÁLYMESTEREK.

Fontos, nevezetes hivatal, sőt méltóság, a miről most szólni akarok. A ki nem láttott eleven fertálymestert fekete szásrétű köpenyegében, melynél csak a benne levő egyéniség méltóságosabb, az keveset látott abból, a mit önértetnek és komoly tisztségnek mondanak. Ha ünnepélyes alkalomkor kivonul a fertálymesterek feketéllő serege, arról meg lehet győződni, hogy ily méltósággal csak a római szenátorok viselhették a tógát.

Alig hogy a tél megkezdődik, máris csak egy zeng Dobó vig városa a fertálymester szótól. Már attól kezdve választják őket. A választás

ott mindig nagy sor, hanem zajos és fényes fertálymesterei választás nélkül talán tél se volna Egerben. Elbujhat e mellett a követválasztás, minden eszem-izomával. Hány szörnyű disznó-halál esik áldozatul e nagy tisztességnak, a temérédek aprómarha-gyilkosságról nem is szövele.

Mint minden világi dícsőségnek, a fertálymesterei méltóságnak is nagy ára van, nem is említve azt a bámulatos vetélkedést, a mely érte folyik. A választást pedig nem kisebb emberek, mint a város-fertálymesterek, a fertálymesterei végzik. Már pedig azt mindenki beláthatja, hogy ilyen méltóságos emberek számára pazarló, pompás lakomának kell ki-járnia.

Ósrégi szokás szerint, a mint a hó leesik, megkezdődik a vérengzés, a malaczkok és az apró, lábás jószág soraiban, mert immáron közeledik a *suttogó*. Alkonyat felé szállgók-nak a város-negyed érdemes volt fertálymesterei a folyó év nagyérdemű fertálymestéréhez. Olykor a lakásán, de legszívesebben a föld alá, a pinczejében gyülekeznek arról *suttogni*, hogy ki is legyen hát az új fertálymester? Hogy ez igen nagy dolog, az már nyilvánvaló. Meg kell hányl-vetni a dolgot. Korra hajnalig is eltart a nagy tanácskozás, mivelhogy a jó fatoktól okosodik az ember, a kancsostól pedig megvilágosodik az elméje. A fertálymester nem sajnálja kollegáitól se az itókat, se a harapni valót.

E nagy *suttogás* után történik a választás februárius hó első nyolcz napján. Már kilenczedikre készen kell vele lenniök, mert akkor van Appolonia-napja, a mikor az utjonnan megválasztott fertálymestereket fölesketik a város-házán. E nagy ünnepségre szásrétű, fekete köpenyekben megjelennek az összes fertálymesterek. Az ünnep fényt igy növelik nagygyá, meg azonfelül aztán következik a *fröstök* a megválasztott új fertálymestereknél.

Tudnivaló, hogy a fröstöknek délelőtt van az ideje, de hogy mikor végződik az ilyen fröstök, azt Eger legbölecsbb férja se tudná megjövendölni. Egy valamikor öreg estefelé, ennnyit lehet csak bizonyosan állítani róla. Persze különféle pecsenye és bor kijár illendőképen az ily nagy ünnepezh.

De ez még csak szoktató a nagy méltósághoz. Körülbélül egy hónapra rá jön a java; vagyis a jónak egyik része: a *füllel*, a mikor nagy menetben, harsogó zeneszóval viszik az új fertálymestereket az *ékesen kifaragott* fertálymesterei palozát. Ez bizony estefelé történik. Nem volna-e hiányos a város ünnep vacsora nélkül? Épen azért az asztalra kerül akkor minden, a mi szemnek, szájának kedves, a mi inyt esikland; a magyar konyha minden gyönyörűsége, büszkesége. Nem ritka, de rendes dolog, hogy 12—16 tál ételt találunk fel, annál is inkább, mert erre a lakomára a fertálymesternő barát-nék is megjelennek, a kiknek roszalásától nem csak tanácsos, de szükséges is rettenni.

Ezzel azonban még nincs vége a nagy lakomáknak. Mikor letelik a fertálymester éve, akkor adja a végső és még pazarabb lakomát Hadd maradjon szájkobban az ize! Emlegetsek még még sokáig. Így kívánja ezt a méltóság, a becsület.

E nagy fényes lakomának neve: *letétel*. Ha pedig valaki mindezeknek hallatára azt gondolná, hogy a fertálymesterséggel valami rengeteg hatalom jár, az nagyon csalódnék. Igaz, az egriek nagyon ragaszkodnak hozzá, nagy tisztességnak tartják, pedig a vele járó kötelesség szolgálai foglatatosság. Hogy *egri szóval* éljek, a fertálymesterek tulajdonképen a város *eljárói*. Ök adják kézhez a városi tanács végzéseit, az idező leveleket, sürgetik az adót és más efféle szolgálót teljesítenek a tanács rendelkezéseire.

A fizetés se különb a szolgálatnál. A tizen-hetedik században 12 forint készpénz, 14 veka buza volt a fertálymester évi konvencziója, ma is mindössze 90 forint a fizetésök. Mégis már megütszélő, bizalmi állás lett.

A fertálymesterek teendőjét a török kikaparodása után a decuriók, városi tizedesek végezték, valami csekély fizetésért. Nem is voltak egyebek, mint a város eselődjei.

Mig előszóval folyt az igazság, ment is a dolog, de mikor a tizedes-mesterségek más tudás is kellett, a város ügyei a tizedesek kezén megakadtak.

Ekkor a XVII. század közepén azt határoztá

MONA LISA ARCZKÉPE A PÁRISI LOUVREBAN. — Leonardo da Vinci festménye

a bölcs tanács, hogy a város *helyes* házzal bíró polgárainak tartozó köteleességek a decurio köteleességét végezni s egyúttal azt is elrendelte, hogy negyedenként válasszák őket, azóta a nevek is megváltoztak: fertálymesterek lettek.

1760-ban volt az első fertálymesteri választás, mikor még Dobó híres városában ráczok, németek laktak, magyarok bizony kevesen. A lakosság leginkább kereskedéssel foglalkozott, hát a fertálymesterkedés miatt saját dolgukat kellett elhanyagolniuk. Kezdetben nem is tudott valami nagy népszerűsége vergődni a fertálymesterség. Még 1790-ben is megtörtént, hogy mikor Farkas Pált választották meg valamelyik negyeden fertálymesternek, ő csufosan megvetette a fertály kívánságát és azt üzenté, hogy bírja sem lenne a városnak, nem hogy fertálymestere!

Csak 1805-ben győzedelmeskedtek az ellentartók. Eltörölték a választást, újra fogadott decuriók végezték a fertálymesteri teendőket. Megint a város eselődje lett a fertálymester. De nem sokáig. A választás hívei már 1808-ban visszaállították a fertálymesterség fényét, mert a választásból kifolyó közbizalom emelte méltósággá ezt a sajtósági hivatal. Azóta virágzik is fényesen az egriek nagyobb dicsőségére.

A nagy traktáért és a miatt, hogy egyik-másik embernek a vagyonkaja is rámege a nagy méltóságra, olyik városatya időnkint keményen leszólja a fertálymesterséget a város gyűlésén. A beszédet meghallgatják, még tán ütnek is rá egyet a fejökkel, hanem a fertály-

mester-testület megyen a maga útján. Évről-évre kiegészítik a testületet új választással, a trakták is bizony megmaradnak.

Ugy volt kezdetben, hogy ezt a méltóságot a paraszttrenden levő szőlő- és földműves polgárok foglalták le maguknak. Alig is engedtek maguk közé kaputos embert. Ma is csak kevés uri és iparos fertálymester van; nagyon népszerű uriembernek kell annak lenni, a kit a többségben levő szőlő- és földművesek megtesznek fertálymesternek. De azért már van egynéhány ügyvéd, tisztviselő fertálymester is, sőt fertálymester papjuk is van, a ki rendesen miséz nekik s ez a pap kanonok volt, sőt most már püspök lett. Természetesen a jobbmodú emberek a fertálymesteri fizetést helyettesítőknél engedik át, a ki a teendőket végzi helyettük.

Mindebből pedig megdönthetetlenül következik, hogy méltó joggal és büszkeséggel viselik a fertálymesterek azt a szásztrú köpenyvet, mert a közbizalom adta a vállukra. Teljes biztossággal és nagy vidám orcával is viselhetik, mert fertálymesterség ellen hiába fenekednének valamely okosok. Az csak akkor halhat meg, ha a szives vendéglátást, a jókedvet temetik el Egerben. Ez a kettő pedig Dobó vig városában sohasem halhat meg!

Gyöngyösi László.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A híres Bodolay. Huszonkét elbeszélését gyűjtötte össze e cím alatt egy szép kötetbe Szöllösi Zsigmond. Kedves és tartalmas kötet, elolvasása

után érzi az ember, hogy igazi irodalmat élvezett: egy önmagával harmóniában levő, a dolgokat a maga szemével néző egyéniséget látott műveiben tükröződni. Lelki harmóniájában a lélek szinte lirai érzékenységének s az okos, fölényes, biztos ítéletű értelemnek ellentéte találkozik igen szerencsés módon. Az élet fájdalmas jelenségeire erősen reagál, de fájdalma az értelmén szűrődik át — nem lázad fel haragos kitérőkben, nem döngeti az egek kapuit elkeseredésében, hanem humorral vagy csendes szatirával higgad. Ezért bizonyos szelidség jellemzi írásait, mely mögött csak az veszi észre a szív vergődését, a ki a sorok között is tud olvasni. Ez az a hangulat, melyet igazi humorának nevez az esztetika s a mely a modern és legmodernebb irodalomban mind ritkábbá válik; lázongó keserűséggel, vagy léha tréfálkózással igyekeznek pótolni azokat, a kiknek nincs meg hozzá a lehiggadt, harmonikus, enyhült világnézetük. Szöllösi sohasem ragadják magukkal a tárgyai, mindig úr marad fölöttük, mindig öntudatos marad velük szemben, megőrzi művészi mérsékletét s semmi sem lehet tőle távolabb, mint a szerelenség. Érzi, hogy az élet véglelei, visszasságai, sivárságai legvégül mégis csak egy nagy harmóniába melegeznek össze, ezért nem támad ellenük mérges daczozal, csak tudomásul veszi őket, mint szükségszerűségeket, és elhalad fölöttük egy szomorú mosollyal. Szereti a finom, érzékeny lelkű embereket, az ügyefogyottakat, a gyenge, naiv jó embereket, a kiknek minden lépésüknél egy-egy új tuskót szúr a szívébe az élet, de lelkiismeretüket eltompítani nem tudja, a kiket folyton bánatnak az igazságtalanságok, akár őket érték, akár másokat, — de tenni ellenük nem tudnak. Viszont felháborítják a rideg, lelketlen *igazságosok*, a kikben megkeményedtek az erkölcsi fogalmak és elöitéletek s ezeknek könyörület és habozás nélkül odadobják áldozatul a mások életét, becsületét, boldogságát. Amazokról néhány megható, kedves történetet tud elbeszélni, emezekről ha beszél, a hangja szokatlanul éléssé, ítélete szigorúvá lesz. A rejtett, csöndes, fojtva zokogó szenvedés indítja meg legjobban a szívet, a lobogó, viharos, önmagában nyughatatlanul vívódó szenvedély rajzára ritkábban van nála példa, — de hogy ezt is meg tudja érteni s értetni, azt megmutatja *Maoskák* című elbeszélésében, melyben az egyszerű, majdnem vidám előadás felszínén alól forró lánggal csapok ki két a szenvedély véglelei közt élő emberi lélek küzdelme. — Szöllösi nem akarja az erkölcsi prédikátort, sem a társadalom-javítót játszani. Első sorban művész és művészi hatásokat keres. Ezért, a mi szintén mind ritkábbá lesz manapság, nála a finom érzéssel, élénk képzelettel kigondolt s gondosan kikerekített mesére esik a főszűly. Sohasem szakít ki egy jelenetet vagy alakot az életből azon nyersen, — hanem megkomponálja mesévé. Ezzel a dolog természeténél fogva velejár bizonyos stilizálás: az élet jelenségeiről le kell hámozni azt, a mi lényegtelen, hogy tisztán láthasson az, a mi a művészi cél érdekében lényeges. Azért méltó az életet rajzolja, sőt talán hibeiben és minden esetre igazabban, mint azok, a kik hangos szóval prédikálnak a valóság nyers ábrázolása mellett; mert az életben nem azt mutatja fontosnak, a mi véletlen, hanem azt, a mi állandó. Stilizálás számba megy nála az is, hogy gyakran kitágítja a realitás lehetőségei határait, vagyis meszerű elemeket is felhasznál, a legendából, népmeséből vesz át motívumokat, de mindig azért, hogy egy realis életigazságot patantson ki belőlük. Az ily mesés előadásban is a valósághoz rögzíti alakjait s a valóság illúzióját költi fel az olvasóban lélektanilag igazsága. Finom, a bensőségek, a rejtett árnyalatok mélyére is hatoló pszichológiával dolgozik, — nem boncolja fel szilánkjaira az olvasó szeme előtt alakjai lelkét, hanem a meséből, szintetikusán fejt ki, lasztikusán, művészi módon. Külön ki kell emelni stíljét. Színes, gazdag, fordulatos magyarsággal ír, szavának van egyéni csengése, a melyről rá lehet ismerni, kerekén pergő mondatai szinte meglevenednek, pompás hasonlatjai, keresetlen s mégis kifejező jelzői gyönyörköd-tető színtételekkel szinte hozzásimulnak a mesék színes változatosságához. A huszonkét elbeszélés természetesen nem mind egyforma értékű, akad kö-

LIONARDO DA VINCI: Tanulmányfej.

zöttük gyöngébb is. Összevéve úgy érezzük, mintha hiányzanék belőlük valami: látunk bennük érdekes embereket, halljuk érdekes történeteiket, — de nem látjuk a társadalmat, melyből azok az emberek kiszarjadtak s a melyben azok a történetek lefolynak. Néha felvillan ugyan egy-egy lélek tükörében annak a társadalomnak a képe, a mely rá hatással van, — de a mesék legnagyobb része lejátszódhatnék bárhol s bármikor. Ez nem hiba, hanem hiány, melyet azonban élénk érzünk, a kik szoros kapcsolatban tudjuk csak felfogni az egyént a társadalommal s e két tényező egymásra való hatásának kritikai rajzát tartjuk az irodalom egyik legfőbb feladatának. Mind a mellett Szöllösi könyve azok közé tartozik, a melyek meggyőzően biztosítanak irodalmunk színvonalának emelkedéséről s a melyeket ép ezért kétszeres örömmel és elismeréssel kell fogadnunk.

Gízy. *Ferke* Ágost, a ki versköteté címeül ezt a leánynevet választotta, sajátos élegetyedet mutatja a költői tulajdonságoknak s az olyanoknak, a melyek egyenesen költészetellenesek. Heves, szenvedélyes természetnek látszik verseiből, az érzékek folyton, szinte lázasan kavargognak benne. A szerelem a főtárgya, de nem adja oda magát érzésének, hanem folyton lázadoz ellene; a szerelem neki rablancz, melyet színtelen csörget, de eltépni nincs ereje s talán maga siratná meg legjobban, ha eltépne. Ebből a lelki küzdelemből fakadhatnának igen szép költemények, csak hogy a belső hív nem tudja átmelegíteni a költő hangját, mindig megmarad benne bizonyos keménység. Az érzés lágy, forró dallamú, a szenvedély drámai kitéréség nem jut el, — csak a szónoklásig. Rhetorikát ad költészet helyett s a fantázia színes képeit dialektikával igyekszik pótolni. Ezért a kelletnél nagyhangosabbnak, lármásabbnak tűnik fel, szónoklás közben sokszor el is reked a hangja s hideg, merev próza lesz a versből. Van egy pár vers, melyekben kevésbé érezzük ezeket a fogyatkozásokat s van egy pár strófája, a mely igazán szép. Ezek mutatják, hogy mégis csak van benne valami a költőből. Ilyen pl. ez a vers:

Az én szerelmem duzzadt, feslő bimbó,
A te szerelmed elnyilt rózsá mar;
Az én szivemben most kezd tavaszodni,
A te szivedben véget ért a nyár.

Oh, mért ébredtem én ily bús tavaszra?
A bimbó elnyilászor mért fakadt?
Hiában öntözöm könnyharmatommal
A hulló szirmú, sápadt vágyakat.

Még ifju vagy — s rózsád már elvirágozott;
Szemed örömtelen jövőbe lát...
S a szirmok mind az én szivemre hullnak
S elfojtják, elhaltatják bimbómat.

Ákad néhány oly verse is, melyben a gondolati tartalom a fő s ezekben van eszme, többé-kevésbé hatásosan kifejezve, a mint hogy a versekben általában figyelme méltó intelligencia nyilvánul. Érzései, gondolatai sokszor azért is nem tudnak megfelelő formát találni, mert nem elég hajlékony a nyelve s hiányos a nyelvkészlete; ugyanazok a

fordulatok és ugyanazok a rímek lépten-nyomon élénkbe bukkannak. Ha a költő szeretlen önérzetét nem ismerjük is el teljesen jogosultnak, azt nem lehet eltagadni, hogy érdemes volt vele foglalkozni s köteté a halom-számra megjelent vers-gyűjtemények közt megérdemli a figyelmet.

Amerikai magyarok naptára. Az Amerikába kivándorolt s ott metelepedett magyarok egész kis irodalmat csinálnak a maguk számára hírlapjaik, egyházi és társadalmi intézményeik révén. Jól teszik, mert a testvéries összetartozás szellemét erősítik meg ezzel, a mire odakinn, a tengeren túl vajmi nagy szükségük van. Most egy új könyvként jelent meg, a mely bennünket, idehaza maradt magyarokat is közelről érdekel. Az amerikai magyar ref. egyházmege naptára, a címe, *Kutly Zoltán* newyorki ref. lelkész és esperes szerkesztette s New-Yorkban jelent meg. Az amerikai ref. egyházmege tudvaleg a hazai református egyház egyetemes konventjének fenhatósága alatt áll s így szoros kapcsolatban van a hazai hitsorsosokkal. A naptáron is meglátszik ez, mert elején a hazai reformátusok főembereire vonatkozó közlemények vannak. A naptár többi tartalma az egyházmegehez tartozó egyes magyar gyülekezetek történetével, mai állapotával, nevezetesebb eseményeivel foglalkozik; van köze néhány szépirodalmi

BERNARDINO DEI CONTI: Rajz.

közlemény, vers és elbeszélés is, jórészt Amerikában élő magyar papok tollából. A tengeren túl élő vagy odakészülő honfitársak számára való hasznos tudnivalókkal végződik a sok érdekes képpel is élénkített kalendárium.

Adalékok Szepessége történetéhez. *Weber Samu*, Szepessége gazdag és változatos történeti és kulturális múltjának régi buzgó kutatója, újabb kutatásai eredményéből egy tartalmas kötetet állított össze. Két nagyobb közlemény van benne: az egyik a Szepesség erődítményeiről szól, a prehistorikus erődítményekről, várakról, városok erődítményeiről, — a másik a régi szépi papok múltjáról, igen sok becses kor- és művelődéstörténeti adattal, melyek a XVI—XVII-ik században hatalmas, szervezett társulatokat alkotott rablók életmódjára, cselekedésaira, erőszakoskodásaira, sikereikre s az ellenük tett intézkedésekre vonatkoznak. Nagybárra oly dolgok ezek, melyekről a historikusok eddig keveset tudtak. A könyv további czikkei Lubló vára gazdasági és adózási viszonyairól, a városházának a Szepességekben való szerepéről s egy kiveszett szépi-ségi községről szólnak.

Az Arany János-társaság könyvei. Az Arany János nevére Temesvárt nemrég alakult irodalmi társaság *Szentkláray Jenő* és *Szabolcska Mihály* elnökelete alatt igen derék munkásságot fejt ki az irodalom művelésében és terjesztésében s jórészt még idegen ajku vidéken. Erről számol be most már harmadszor egy *Szépirodalmi és Szépműtani Közlemények* című kötetben, melyet a társaság két elnöke szerkesztett. A kötet tartalma jelentéktelen felülhaladja a legtöbb hasonló irányú vidéki társaság hasonló kiadványainak színvonalát; munkatársai sorában jeles írók szerepelnek, mint *Szentkláray Jenő*, *Szabolcska Mihály*, *Gosdu Elek*, *Jórgné Drakóczy Ilma*, *Várady Antal*, s többen mások, — egy-egy verssel, elbeszéléssel, esztetikai fejtegetéssel.

Új könyvek. *Szóllösi Zsigmond*: *A híres Bodolay*, (22 elbeszélés), Budapest, Singer és Wolfner kiadása. Ára 350 korona.

Leonardo da Vinci és a renaissance kialakulása; írta *Diner-Dénes József*. 113 szövegképpel, 16 melléklettel. (Művészeti Könyvtár, szerkeszti *K. Lippich Elek*). Budapest, Lampel-Wodianer részv.-társ. Ára diszkótésben 10 korona.

Ch. Legrand: Egy házasság titka; fordította *Füi J. Béla*. (Egyetemes Regénytár) két kötet. Budapest, Singer és Wolfner. Ára egy-egy kötetnek egy korona.

Évkönyv; kiadja az izr. magyar irodalmi társulat; szerkeszti *Bánóczy József*. Budapest, Franklin-Társulat nyomdája.

Anjos Pál. Irodalomtörténeti tanulmány; írta *Kelemen Béla*. Székesfehérvár.

Újabb adalékok Szepessége történetéhez; írta *Weber Samu*. Megjelent a szépi történelmi társulat ajánlatával. Kapható Wodianer könyvkereskedésében, Késmárkon. Ára egy korona.

Az Arany János-társaság könyvei. III. kötet. Szépirodalmi és szépműtani közlemények; szerkesztik *Szentkláray Jenő* és *Szabolcska Mihály*. Temesvár, a társaság kiadása.

Gízy; (versek); írta *Ferke Ágost*. Budapest, Lampel-Wodianer részv.-társ. Ára 240.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: **TERNYEI FERENCZ**, nyug. IV. ker. közs. főreáliskolai tanár, 77 éves korában Budapesten. Ternyei a belvárosi reáliskolában 36 éven át volt a konstrukció és ábrázoló geometria professzora. A magyar mérnökök és építészek egész gárdáját oktatta nagy készséggel és odaadással a technikai tudományokra. Ifjú korában ő is végig küzdötte a szabadságharcot 1848-ban s mint tüzértiszt vett részt az isaszegi és pákozdi ütközetben. — **DRASKOVITS IMRE**, körmeneti polgáriiskolai igazgató, 51 éves korában. — Lovag **SCHANKERBANK KÁROLY**, az *Alkotmány* volt segédszerkesztője, 48 éves korában, Budapesten. — **STEPNICKA MANÓ**, a brassói gázgyár igazgatója Brassóban, hirtelen halálal. — **Nemesjézi GUNDA FERENCZ** ügyvéd, 48-as honvédszázár főhadnagy, Budapesten 70 éves korában. — **Kovricz TVADAR**, a magyar kereskedelmi minisztérium műszaki tanácsosa Bécsben. — **BARTHA IONÁCS**, országgyűlési képviselő Budapesten 48 éves korában. A most felozlatott országgyűlésen a csikszentmártoni kerületet képviselte újpárti programmal. — **Idősb. STRÓNY JÓZSEF**, volt gépgyáros, életének 79-ik évében Budapesten. — **Bessenyei CSATÓ JÁNOS**, uradalmi intéző, 63 éves korában Boconádon. — **HENRICH LAJOS**, 66 éves korában Budapeston. — **SZUJMAY JÁNOS**, nyug. pénzügyi számtanácsos, 66 éves korában Kassán. — **KÜRTHY JÁNOS**, m. kir. pénzügyigazgató-helyettes, életének 60-ik évében Zilahon. — **MARKI REZSŐ**, a diósgyőri vas- és acélgépgyár művezetője, 67 éves korában. — **ÁCSHENDRENNER GYULA**, pécségi-házmegyeyi áldozó pap Nemethokufán. — **KÖVESDI IONÁCS**, czimzettes középiskolai igazgató, nyug. főgimnáziumi rendes tanár, 32 éves korában Aradon. — **KUHNERT EDE**, magyar államvasuti pályafő-

Diner-Dénes József: Leonardo da Vinci című könyvből.

LIONARDO DA VINCI ÖNARCZKÉPE.

felvigyázó, 63 éves korában Győrött. — FLATT KÁROLY botanikus 53 éves korában Újpesten. — SZÖRNY SÁNDOR, ipartestületi jegyző 58 éves korában Hódmezővásárhelyen. — MINÓ LÁSZLÓ, református főkéntor, 52 éves korában Kecskeméten. — IDŐB. CSÉRY LAJOS, fővárosi nagyvállalkozó hosszú szenvedés után 85 éves korában végelgyöngölésben Budapesten. Idősb. Cséry Lajos elhunyt fia, ifjabb Cséry Lajos, veje báró Dániel Ernő, volt kereskedelmi miniszter és kiterjedt, előkelő rokonság gyászolja. — ADAMOVIČ SÁNDOR borszékvesztő, 68 éves korában Újvidéken. — SEMSEI SEMSÉY OLIVÉR dr. Sáros megye aljegyzője 25 éves korában Demetén. — Thurapataki és komjathai THURÁNSZKY ZOLTÁN dr. földbíró, ügyvéd, Zemplén megye ev. ref. egyházának ügyésze, t. megyei főügyész és bizottsági tag 39 éves korában. — BUTYKA DÉNES földműves 86 éves és felesége született HADNAGY JULIA 82 éves, február 13-án virradóra mindketten Kovásznán. — KOSZCZYK REZSŐ, nyug. körjegyző, Német-Gurab és Csataj ág ev. hitközségének egyházi felügyelője, 74 éves korában Szempcezen. — NÉMETH RICHÁRD, a Hazai Biztosító-Társaság főkönyvelője 39 éves korában Szegeden. — CSÁSZÁR (Weisz) LEÓ 28 éves korában Budapesten. — DR. SZELÉNYI KÁROLY, a késmárki ev. líceum r. tanára 35 éves korában Pozsonyban. — PETHENDI BUDAY GYULA, a Mailáth gróf ő-felhértői uradalom jószágigazgatója 66 éves korában. Az elhunytban, a ki 42 évig volt az uradalom jószágigazgatója, Budapest, az «Ország» felelős szerkesztője édesapját gyászolja. — BÁRÓ PONGRÁCZ GYULA, 48-as hónap Budapesten, a Szent-István-kórházban. — CSÁTHY KÁROLY volt könyvkiadó 64 éves korában Debreczenben. — IDŐSB. BONSODY SÁNDOR, nyug. gazdatiszt 32 éves korában Váczon. — KACZANDER DÁVID máv. főellenőr életének 70-ik évében Zágrábban. — SZAMEK BÉLA, Szamek Nándor gyárigazgató fia husz éves korában Budapesten. — DEUTSCH BERTALAN, betűszedő Budapesten, 49 éves korában. — ULRICH EDE, az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár főkönyvelője és czéggazdájának, Tátrafüreden, 42 éves korában. — SZÜTS GYULA Ganz-gyári tisztviselő életének 43-ik évében Budapesten.

EGYVELEG.

* Az angol birodalom negyvenszer nagyobb, mint a német birodalom és tizenhátszor nagyobb, mint Franciaország valamennyi gyarmataival együtt.
* Csizma és cipő gyártással Angliában 250 ezer ember foglalkozik.
* A tengeren évenként átlag kétezer különféle nagyságu hajó pusztul el tizenkétezer emberrel. Az ily módon okozott kár 480 millió koronát meghalad.
* Az összes európai vasúti talpa szükségletének fedezésére évenként egy millió acre erdőt, (egy acre = 3/4 magyar hold) kell kivágni.
* Az Angliában évenként elfüstölt dohány, szivar és cigaretták értéke 336 millió koronára rug.
* II. Miklós császár óriási birtokának legértékesebb része a Taiga erdő, mely az Ural hegységtől a nyugati tengerig terjed. Hossza négyezer, szélessége 500 mérföld.
A Hazai bank részvénytársaság közlése, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület által kibocsátott nyeménycikkek nyilvános aláírásra bocsátott 150,000 darabra összesen 3,812,804 darab jegyzetetett.
A felosztási munkálatok arra a körülményre való tekintettel, hogy — a 12 idegen aláírási helyen történt bejelentéseket nem számítva — a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél és a Hazai bank részvénytársaságánál 16,549 magánfél és 793 fővárosi és vidéki pénztárosok és bankvez. bejelentése vendő elbírálás alá, még néhány napot fognak igénybe venni.
A körülbelül 25 szörös tuljgázás folytán természetesen elkerülhetetlen lesz, hogy a repartitio a jegyzések erős leszállításával fog járni, de a kis jegyzők bejelentései a nyeménycikkek czélul kitűzött elhelyezése érdekében a szokásnak megfelelően ezuttal is előreláthatólag előnyösebb elbírálásban fognak részesülni.
Irigy hölgyek nem árulják el, hogy a legjobb és legbiztosabb szepítőszert a Balassa féle Ugorkatej, mely még a legérzékenyebb bőrnél sem ártalmas. — Kiváló-sághért a pári-1 és bécsi kiállításokon aranyéremmel tüntetett ki. — Nélkülözhetetlen toillettozók bál, séta, színház előtt, de különösen a nap és szél befolyása ellen. — Úvege 2 korona a gyógyszerárakban. Postán külli a készítő Balassa K. gyógyszerára, Budapest-Erzsébetfalva.

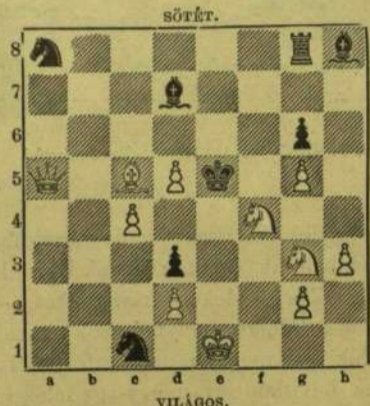
Szerkesztői üzenetek.

Szeged. W. Ó. A fordítást megkaptuk, szép dolog, talán akad alkalom a közlésére is, de hogy mikor, azt nem tudhatjuk, mert ilyen hosszabb fordított el beszélek közlésére csak ritkán nyílik terünk.
Dalok. (Valami titkos sejtelen két stb). Cinos, hangulatos dalok, csak a formájuk nem elég művészi és kerek, pedig az efféle lírai apróságokban a forma is lényeg. Egyéb dolgait érdeklődéssel várjuk.
Kérdetsem. Sejtelen. Határozottan tehetséges ember munkái, csak egyes formai szökkenők miatt nem közölhetjük. Azt hisszük, kapunk a szerzőtől mihamarabb egészen jó dolgokat is.
Nyári éjszakák. A közprímek keresése mesterkélty teszi a verset, melyben különben sincs sok olyan, a mi az érdeklődést erősebben megragadná, csupa konvencionális motívumokból van összerakva. A mi egyéb ajánlatát illeti, mivelőtt ezekre nézve határozottan nyilatkozni, előbb látnunk kellene az említett kéziratokat s adatokat. Ha közérdekűek, szívesen fogadjuk.
Üzenet. Ha meghalok. Az elsőnek első sora csaknem szószorint van kivéve — nyilván öntudatlanul — egy modern magyar költő egyik meglehetősen ismert verséből, különben az egész vers sem ér valami sokat. A másik jobb, van benne bizonyos mértékű poézis, — de nekünk még nem elég jó.

Hír a falunkból. Dalok. Az első merő Szabolcska-utánzat, Szabolcska efféle dolgainak szépségei nélkül. A dalok közül az elsőnek a vége érthetetlen, a mi ugyanannyi, mintha értelmelen volna. A második dalban van valami, a miből lehetett volna jó vers, ha jobban megírja.
Emlékszel-e rám? A bánat-dalokból stb. Mesterkélty zsinorra szedett verselésben, lendület nélkül nyelven mond el olyan dolgokat, melyeken csak a szépekét mondásra való erőlködés érzik, költői érzés és fantázia nom.
Nem közölhetők továbbá: Téli alkony. — Temetőben. — A szerelmes szív.

SAKKJÁTÉK.

2472. sz. feladvány. Schuster Zsigmondtól Budapesten

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2454. számú feladvány megfejtése Erlin Konrádtól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. F4—d2	Be8—e6 (a)	1. —	—	f4—e6 vagy
2. He4—c5	Kf5—e5 (b)	1. —	—	Hg7—e6
3. He5—e4 matt.		2. He4—d6 matt.		
-
Világos.	b.	Sötét.
2. —	—	Bc6—e5
3. Vd4—f4 matt.		

Helyesen fejtették meg: A Budapesti Sakk-kör. — A Charousek-Sakk-kör. — Mercényi Lajos. — K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács József. (Budapest). — Németh P. (Csongorban). — Szabó János (Bakony-Szentlászlón). — Kintzig Róbert (Fakerten). — Balogh D. (Kecskeméten).

KÉPTALÁNY.

A 5-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A hevíly ember szárny nélkül us.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vértess-féle Sósbornesz. Minden házbán szükséges.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Úvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

KÖZGYÜLÉSI MEGHÍVO.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. ez. részvényesei az 1906. évi márczius 19-én, hétfőn délelőtti 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., Nádor-utca 12. szám) tartandó

38-IK RENDES KÖZGYÜLÉSRE

- meghívhatnak. A tanácskozás tárgyai:
1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1905. évi üzleteiről.
  2. Az igazgatóság számadása az 1905-ik üzletéről és indítványa az évi nyereség megállapítása és hovatfordítása iránt.
  3. A felügyelő-bizottság jelentése.
  4. Határozathozatal a tárgyban és a fölmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
  5. A nyugdíjintézet szabályzatának módosítása.
  6. Választás az igazgatóságba.
  7. A felügyelő-bizottság választása és tiszteletdíjának megállapítása.

A közgyűlésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavazattal bír. A szavazatra jogosult t. ez. részvényesek felhívattak, hogy részvényeiket, a le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyűlésre kitűzött hatánap előtt 14 nappal Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, Brassóban, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott az intézet főkönyvtáránál, Bécsben a K. K. priv. Oesterreihische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél, vagy S. M. von Rothschild bankjánál, Berlinben a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél vagy S. Bleichröder bankjánál, vagy végül M/m. Frankfurtban a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél letétbe tegyék.
A részvények számarrendben összeállítva a benyújtó által sajátkezűleg aláírt jegyzék kíséretében nyújtandók be.
E jegyzék Budapesten és az intézet főkönyvtáránál, Bécsben, Berlinben és M/m. Frankfurtban három példányban állítandó ki.
E jegyzék egyik példánya a benyújtónak az átvétel elismerésével visszaadatik. A részvények csak ezen elismerésvény visszaadása mellett fognak a közgyűlés után visszafizetettnek. A közgyűlésre belépni jegyül szolgáló igazolvány Budapesten közvetlenül a letétel alkalmával, az intézet főkönyvtáránál pedig, valamint Bécsben, Berlinben és M/m. Frankfurtban nyolc nappal a közgyűlés előtt fog kiadatik.
Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajtja gyakorolni, a megbízott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitölteni s aláírni tartozik.
A mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolc nappal a közgyűlés előtt az összes fentebb felsorolt letételek helyeknél a részvényesek rendelkezésére bocsátatik.
Budapesten, 1906 február 16-án.

Az igazgatóság.

Dr. Gölis-féle emésztő-por (1857 óta kereskedelmi cikk.)

Etrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek földolására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávékanálnyi töve nyelvre s a szokásos itallal loolítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés, következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, altesti pangás stb.
Ásványvíz-gyógyódnál mint elő- vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyógyóddal kitűnő hatást fejt ki.
Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lennie s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz az ára 1 K 68 fillér.
Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi székhelye: Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zvetthof). — Főraktár: Török József gyógyszerár. Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

Mme Sarah Bernhard Páris

Irja Lechner úr! Szerencsés vagyok Önnek csodálatos gyarmányaiért köszönetet mondhatni. — Sohasem fogok többé más színházi illatszereket használni és Párisból is Önök hógom intézni megrendeléseimet.
Sarah Bernhard.
A fényes elismerés nagy dicsősége a Lechner-féle arczporoknak és szépségápolóknak. Különösen ajánlom:
Lechner-féle szírczpor
Lechner-féle Hermelin-arczpor
Lechner-féle Aspasia-arczpor.
Kitűnő arczporok ezek a mindennapi használatra; nem látni, hogy az arcz be van porozva, sőt az arcz oly szépségre nyer általuk, mit az egész világ megcsodál.
Mindenütt kapható, de csak zárt szelencékben. Kérjünk mindig Lechner-féle.
L. Lechner, a kir. színház szállítója, Berlin, Schützstr. 31.

Szép, szebb, legszebb

lesz mindenki, mert 2-3-szori bekentés után eltűnik az arczról pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, söt ráncok is a valódi angol használatá által.
Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arczbőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára arczbőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára 2 kor. Ehhez ugerkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor., ugerka-kréme 2 kor. Kaphatók a gyógyszerárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerára Budapest, Erzsébetfalva.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST

Nagy választék mindenféle üvegekben. Árztali kiszámlák seb. Igén jutányos árakon

Művészeti Könyvtár

Szerkesztő: K. Lippich Elek.
Legújabb sorozat: Lionardo da Vinci írta: DINER-DÉNES JÓZSEF. A fiatalok Ferenczy J. — Katona N. — Magyar-Mannheimer G. — Grünwald II. — Rippl-Rónai. írta: MALONYAI DEZSŐ.
Raffael írta: WOLLANKA JÓZSEF.
Egy-egy kötet ára díszkötésben 10 korona. Kapható Lampel E. könyvkereskedés (Wollaner K. és Fia) részvényeskedésnél Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden könyves és edés on.
Eber László: Donatello. 8 K. — Di-vald Kornél: Budapest művészete a 18-ik századtól az újkorig. 10 K. — Meier Hermann: Michelangelo. 10 K. — Laskó Béla: Dr. Pál László. 8 K. — Malonyai Dező: Mednyánszky. 8 K. — Leipnik Nándor: A barbizni iskola. 8 K.
Eddig megjelentek:

Vásároljon Svájci selymet! Kérjen mintát tavaszi és nyári nidságainkókból ruhák- és blouszokra: Habutai, Pompadour, Chiné, Rayé, Voile, Shantung, St-Galli himzés, Mousseline 120 cm. szles méterenként 1 K 20 fill-rtől feljebb fekete, fehér, egyszínű és színesben. Mi csak jótállással megbízható selyemszövetet adunk el díreki magánfeleknek, vám- és portmentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájcz.) Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vese- és hólyagbetegségek, szarkotegyeknél a legzserő emésztési szernek hurutnál. Buia pesten főraktár Edeskaty L. urnál.

Hogy ESMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a Pilules orientales-t, melyek rövid idő alatt a kitélt nyak és vállcsontokat eltüntetik, a kabelt fejleszlik, erősítik és ismét helyreállítják, a deréknek po át állandóan kecses embonpoint adnak, a nátkül, hogy a deréket megnagyobbítanak
A PILULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és leg-érzékenyebb várszók mellett is bevehetők, fátal leányok által eg, mint hölgyek által, a kiknek keble a szűrlésigot elvesztették vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utatvételre K 6.75.
J. Ratió, Pharmacien, 5, Passage Verdau, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerár. Budapest, Király-utca 12. 11469

RÉVE D'OSSIAN PARFUM PÉNERANT LIGRARD 11, Place de la Madeleine PARIS

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb cégnél.

DAVID KAROY ÉS FIA DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FÉMKAPOCS GYÁRA Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papírtányért, bomboniert és Jardinet-dobozokat. Sajtolit kerek dobozokat, légmentesen aláírásható, összehajtható dobozokat, pályák, ködgyapot, stb. csomagolására. Hírtáblások, valamint hússót lemez-ösűvek tetszés szerinti nagyságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásában. 300 munkás. Napi gyártás 150,000 doboz. 11312

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.
Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

11149

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

Férföltönyt
dívatos szabással, gyapjúszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SANDOR
szabómester. 11090b
Budapest, Rottenbiller u. 4B.
I. emelet.
Védőre minták bérmentve

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utca 4.

1900. Párisi világiállítást Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, körgyógyász Bács melletti Korneuburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóknak, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utófértől, inak me-revéségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel való. Képes árgyógyászoktól ingyen és bérmentve. Főraktár Török József gyógyszerész. Budapest, Király-u. 12., Andrássy-ut 26.

BELICZAY BÉLA
mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő
Budapest, VII., Csányi-utca 3.
(Saját házában.) 11431

Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmasz kicsinyben
Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

SERAIL-ARCZENŐCS,
Minden ártalmas alkatrészt nélkül!

SERAIL-ARCZENŐCS, ARCZ-SZÉPÍTŐSZER

az arcot tisztítja, fehériti és báronyphávé teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolettel szappanok a kenőes használatához. Serail-erőme nappali használatra, Serail-pouder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és erőme. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerész, Aradon, Szabadság-tér.

RETHY BÉLA
GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ÁRA 60 fillér.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítő szer gyengélkedők, vöröszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 11500
Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Csak „SICULIA“ névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA“ forrás-víz
a sós savanyúvizek királya.
Sziklarétegeken átfurrt artézi-forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizeinek minősítik. — Magyarországi főraktár:
Brazay Kálmán BUDAPEST, József-körút 37.
Kapható minden gyógyszerárakban, drog- és ínykereskedésben. TELEFON 59-46.

Roskopf-rendszer
frt 1.50

Szájfé Roskopf-rendszer
Arany-dobbló (trany-hoz hasonlító) 2.25
Roskopf-patent 3.50
Ezüst remont órák 3.-
Kettős-fedéllel 4.-
Három erős fedéllel 5.-
Omega-precis órák 8.50
Maximéter-órák 9.-
Schaffhauser órák 18.-
Ezüst páncélláncok 1.-
14 kar. arany y páncéllánc 10.-
14 kar. arany órák 8.-
14 kar. arany gyűrűk 2.-

Verseny-öbresztő 19 cm. 1 frt.
Helios-öbresztő 1.50
Éjjeli világító 1.58
Kettős haranggal 2.-
Ingaórák, 71 cm. magasak 3.50
Toronyújjal 4.50
Zeneművel 5.50
Schwarzwalder, kakukkal 2.50
3 évi írásbeli jótállással. Szétkötés utánvétel.
Meg nem felelőért hat hónapon belül a pénz visszatérítik vagy kicserélsé megengedik.

MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szűnít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szepők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kitéések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználat után erőll mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. kapható minden gyógyszerárakban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna színben.
Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 4.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész evre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világkronika“-val negyedévenként 80 fillérral több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldj is esatolandó.

PRIELLE KORNÉLIA.

1826-1906.

MÉG ELÉNKEN emlékeztünkben van finom és előkelő művészete, még megrezdülnek lelkünkben játéka mély hatásának visszhangjai s ezért közvetlenül érzett veszteségünk Prielle Kornélia halálá. Nem is olyan régen még láttuk a színpadon, testileg megöregedve, de művészete egész tökéletességében a leginkább szeretetreméltó magyar színésznőt s a gyönyörűséget, melyet szerzett nekünk, sokáig nem fogjuk elfelejteni. A legfiatalabbakat kivéve, az egész közönség számára csak mint asszony halt meg most Prielle Kornélia, mint művésznő még csak sokára fog meghalni. Mert a művész addig él, a míg a nevéhez fűződő tisztelet és elismerés nem a kegyelet üres és konvencionális frázisa, hanem a tőle kapott művészi élvezetért önként adott hála közvetlen nyilvánulása.

Prielle Kornélia életének három nevezetes dátuma van. Az első 1826, születésének éve, a másik 1841, a mikor először lépett színpadra, a harmadik pedig most bekövetkezett halálának dátuma. E három évszám közé a magyar színészet majdnem egész története esik. Mikor a francia eredetű máramaroszigeti szíjgyártó leánya mint 15 éves gyermekleány színpadra lépett, Déryné volt a magyar színjátszás csilága, a közönség csodált és szeretett kedvence. Neki egyúttal első igazi tanítója is volt a művészetben, mert hamar egy társulathoz kerültek s aligha volt ennél a társulatnál valaki, a kitől többet tanulhatott volna, mint Dérynéből. Talán ennek a nagy művésznőnek a példája ingerelte arra is, hogy később, élete alkonyata felé följegyezze emlékezeit, melyek nem oly terjedelmesek és részletek ugyan, mint Déryné emlékiratai, mégis sok kedves és jellemző részletet tartottak fenn nemcsak Prielle Kornélia pályájáról, hanem a régi magyar színészeletről is.

A kis Kornélia a színpadra kerülve, sokáig hányódott-vetődött városról-városra, társulattól társulathoz. Játzott az ország majd minden vidékén, legtöbbit a Tiszántúl és Erdélyben; 1844 végétől fogva egy évig tagja volt a Nemzeti Színháznak is, de csak megint visszatért a vidékre. Ez a nyugtalan, kóbor élet, azt az, hogy az akkori szintársulatok szegényes berendezése miatt játszani kellett jóformán min-

A Margitszigeten 1905-ben, fövett legutolsó fényképe. PRIELLE KORNÉLIA.